

“Затверджую”
Директор ТОВ «ЕНЕРГЕТИЧНА
РЕЄСТРАЦІЙНА КОМПАНІЯ»

Степаненко О.М.
«27» січня 2016р.

**Положення про провадження діяльності з торгівлі
цінними паперами
ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«ЕНЕРГЕТИЧНА РЕЄСТРАЦІЙНА КОМПАНІЯ»**

Київ 2016р.

Зміст

Розділ I. Загальні положення.	3
Розділ II. Порядок укладання договорів.	3
Розділ III. Порядок роботи з клієнтами.	6
Розділ IV. Порядок провадження діяльності з торгівлі цінними паперами за видами діяльності, на які торговець має відповідні ліцензії.	10
Глава 1. Проведення брокерської діяльності.	10
Глава 2. Проведення дилерської діяльності.	19
Глава 3. Проведення андеррайтингу.	20
Глава 4. Проведення діяльності з управління цінними паперами та іншими фінансовими інструментами.	24
Глава 5. Права, обов'язки та обмеження прав торговця цінними паперами при провадженні професійної діяльності.	29
Розділ V. Облік та звітність щодо операцій з цінними паперами.	30
Глава 1. Порядок проведення внутрішнього обліку торговця цінними паперами.	30
Глава 2. Звірка наявності грошових коштів, цінних паперів та інших фінансових Інструментів.	37
Глава 3. Порядок складання та направлення звітності торговця цінними паперами.	38
Розділ VI. Облік та звітність щодо коштів клієнтів.	38
Розділ VII. Вимоги, спрямовані на врегулювання та запобігання конфлікту інтересів при провадженні професійної діяльності на фондовому ринку.	39
Розділ VIII. Порядок і строки розгляду звернень клієнтів та професійних учасників фондового ринку.	40
Розділ IX. Процедура запобігання несанкціонованому доступу до службової інформації і її неправомірному використанню, у тому числі при суміщенні різних видів професійної діяльності.	41
Розділ X. Вимоги, спрямовані на запобігання маніпулюванню цінами на фондовому ринку, установлені торговцем цінними паперами.	44

Розділ I. Загальні положення

1. ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЕНЕРГЕТИЧНА РЕЄСТРАЦІЙНА КОМПАНІЯ» (далі – Торговець) здійснює професійну діяльність з торгівлі цінними паперами (брокерську, дилерську діяльність) на підставі ліцензій Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку та у відповідності до чинного законодавства України, а саме Цивільного, Господарського та Податкового кодексів, Закону України «Про господарські товариства», «Про акціонерні товариства», «Про цінні папери та фондовий ринок», «Про державне регулювання ринку цінних паперів», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронний цифровий підпис», нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, а також правил (стандартів) провадження професійної діяльності на фондовому ринку, затверджених об'єднанням/саморегулювальною організацією професійних учасників фондового ринку, членом якої є Торговець, цього Положення, інших внутрішніх документів Торговця.

2. У разі внесення змін до законодавства, правил (стандартів) провадження професійної діяльності на фондовому ринку, затверджених об'єднанням/саморегулювальною організацією професійних учасників фондового ринку, членом якої є Торговець, це Положення діє в частині, що не суперечить вказаним змінам.

3. Терміни у цьому Положенні вживаються відповідно їх визначень, що встановлені законодавством України.

Розділ II. Порядок укладання договорів

1. Договори, зміни або розірвання договорів укладаються (вчиняються) торговцем у письмовій формі у вигляді паперового або електронного документа з дотриманням вимог законодавства.

Договори, зміни або розірвання договорів, що укладаються (вчиняються) у вигляді паперового документа, засвідчуються підписами уповноважених осіб сторін і печаткою торговця та печаткою клієнта/контрагента (за наявності печатки).

2. Укладання договорів між торговцями, у тому числі на фондовій біржі за допомогою електронної торговельної системи, та між торговцем і клієнтом/контрагентом у вигляді електронних документів здійснюється відповідно до законодавства про електронні документи та електронний документообіг.

3. Номер договору, що укладається торговцем, повинен містити присвоєну ним літерну ознаку виду договору, а саме:

3.1. договори при здійсненні брокерської діяльності:

3.1.1. договір доручення – «БД» (присвоюється торговцем, який за договором виступає повіреним);

3.1.2. договір комісії – «БК» (присвоюється торговцем, який за договором виступає комісіонером);

3.1.3. договір на брокерське обслуговування – «БО» (присвоюється торговцем при укладанні договору з клієнтом, який не є торговцем), «БОТ» (присвоюється

торговцем, який за договором з іншим торговцем виступає комісіонером, субкомісіонером або повіреним), «БОК» (присвоюється торговцем, який за договором з іншим торговцем виступає комітентом в інтересах свого клієнта);

3.1.4. договір субкомісії – «БСС» (присвоюється торговцем, який за договором субкомісії з іншим торговцем виступає субкомісіонером), «БСК» (присвоюється торговцем, який за договором субкомісії з іншим торговцем виступає комітентом);

3.1.5. договір на виконання договору комісії, договору доручення, наданого разового замовлення до договору на брокерське обслуговування, укладених з клієнтом, який не є торговцем, - «БВ»;

3.1.5. договір на виконання договору комісії, договору доручення, договору субкомісії, наданого разового замовлення до договору на брокерське обслуговування, укладених між торговцями, - «БВТ» (присвоюється торговцем, який за договором з іншим торговцем виступає комісіонером, субкомісіонером або повіреним), «БВК» (присвоюється торговцем, який в інтересах свого клієнта виступає комітентом за договором з іншим торговцем);

3.2. договори при здійсненні дилерської діяльності:

3.2.1. дилерські договори – «ДД»;

3.2.2. договір комісії – «ДКК» (присвоюється торговцем, який за договором виступає комітентом);

3.2.3. договір доручення – «ДДД» (присвоюється торговцем, який за договором виступає довірительом);

3.2.4. договір на брокерське обслуговування – «БВД» (присвоюється торговцем, який за договором з іншим торговцем виступає комітентом або довірительом);

3.2.5. договір на виконання договору комісії, договору доручення, наданого разового замовлення до договору на брокерське обслуговування, укладених між торговцями, - «ДВК» (присвоюється торговцем, який за договором з іншим торговцем виступає комітентом або довірительом);

3.3. договори при здійсненні андеррайтингу:

3.3.1. договір андеррайтингу – «АА»;

3.3.2. договір на придбання – «АП»;

3.3.3. договір про спільну діяльність – «АС»;

3.4. договори при здійсненні діяльності з управління цінними паперами:

3.4.1. договір про управління – «УУ»;

3.4.2. договір на виконання договору про управління – «УВ»;

3.5. до літерної ознаки номера договору відповідно до цього пункту при виконанні операцій РЕПО додається літерна ознака – «Р»;

3.6. *договори при управлінні активами інвестиційних фондів*, укладені відповідно до Указу Президента України від 19.02.94 № 55 «Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії», - «УА».

4. Порядок нумерації договорів, крім договорів, що укладаються на фондових біржах, визначається внутрішніми документами торговця відповідно до вимог нормативно-правового акту, що визначає правила (умови) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами (далі - Правил (умов) торгівлі).

5. Для відображення договорів, укладених на фондовій біржі, у внутрішньому обліку торговця цінними паперами до номера біржового контракту додається літерна ознака виду договору відповідно до пункту 3 розділу II цього Положення.

6. Істотними умовами договору є умови про предмет договору, умови, що визначені законом як істотні або є необхідними для договорів даного виду, а також усі ті умови, щодо яких за заявою хоча б однієї із сторін має бути досягнуто згоди.

7. Крім істотних умов договору, у договорі (за винятком договорів, що укладаються на фондових біржах) зазначаються, зокрема:

- реквізити ідентифікації договору;
  - реквізити сторін:
    - для юридичної особи: повне або скорочене найменування (у разі наявності); код за ЄДРПОУ - для юридичної особи - резидента; номер реєстрації відповідно до торговельного, банківського або судового реєстру або реєстру місцевого органу влади іноземної держави про реєстрацію юридичної особи (далі - номер реєстрації)
    - для юридичної особи - нерезидента;
      - для фізичної особи: прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності); серія і номер паспорта (або іншого документа, що посвідчує особу), дата видачі та орган, що його видав; для фізичної особи - резидента - реєстраційний номер облікової картки платника податків (у разі відсутності відповідно до законодавства - не зазначається);
      - місцезнаходження сторін;
      - серія, номер, дата видачі та строк дії ліцензії торговця на провадження відповідного виду професійної діяльності на фондовому ринку - діяльності з торгівлі цінними паперами;
      - у разі якщо клієнтом/контрагентом за договором є професійний учасник фондового ринку - торговець, вказуються серія, номер, дата видачі та строк дії його ліцензії на провадження відповідного виду професійної діяльності на фондовому ринку;
      - відповідальність сторін і порядок розгляду спорів;
      - порядок нарахування та сплати винагороди за надання послуг відповідно до договору (крім дилерського договору, договору РЕПО, договору на придбання та договору на виконання);
      - порядок, термін (терміни) та спосіб (способи) надання торговцем звіту (звітів) клієнту (крім дилерського договору, договору РЕПО, договору на придбання та договору на виконання);
      - підтвердження, що визначена пунктом 1 розділу III інформація надана клієнту до укладення з ним договору (крім дилерського договору);
      - відомості про засоби зв'язку між сторонами договору, а також відомості про уповноважених осіб сторін, через яких сторони підтримуватимуть зв'язок, у разі якщо такими особами не є особи, що підписали договір.
8. Крім зазначених умов, договір може містити
- порядок зміни умов договору та умови його розірвання, а також умови щодо збереження інформації, що відповідно до закону належить до конфіденційної, у тому числі інформації, доступ до якої обмежений клієнтом;
  - порядок виконання Торговцем функцій податкового агента у випадках, визначених Податковим кодексом України;
  - інші умови договору, що є специфічними для окремих видів договорів (договір про брокерське обслуговування з подальшим врегулюванням зобов'язань клієнта, договір РЕПО тощо).

9. При зміні істотних умов або розірванні договору, що має наслідком виникнення, зміну або припинення зобов'язань Торговця та/або його клієнта, Торговець оформлює таку зміну або розірвання додатковим договором та відображає факт укладання додаткового договору у внутрішньому обліку.

10. Додатковий договір, крім умов договору, що змінюються, обов'язково повинен містити посилання на основний договір (договір, до якого додатковим договором вносяться зміни або який відповідно до додаткового договору буде розірваний).

11. Додаткові договори повинні мати нумерацію, яка б однозначно дозволяла їх ідентифікувати.

12. Додаткові договори укладаються та оформляються в тому самому порядку та вигляді, що і основні договори, крім договорів, укладених на фондових біржах.

13. З моменту виконання першої частини операції РЕПО, розірвання договору РЕПО в односторонньому порядку внаслідок невиконання або неналежного виконання однією із сторін умов договору не потребує укладання додаткового договору.

14. На фондовій біржі укладання (вчинення) договорів, внесення змін до них або їх розірвання, виконання договорів здійснюються з дотриманням правил цієї фондової біржі.

15. Правочини, що вчиняються між торговцями цінними паперами, для кожного з них є провадженням професійної діяльності з торгівлі цінними паперами.

16. Крім договорів, визначених пунктом 3 розділу II цього Положення, Торговець при здійсненні професійної діяльності може укладати інші види договорів відповідно до чинного законодавства України.

Розділ III. Порядок роботи з клієнтами

1. Перед укладенням договору з клієнтом Торговець надає клієнту інформацію про:

1.1. фінансову послугу, що пропонується надати клієнту, із зазначенням вартості цієї послуги для клієнта, якщо інше не передбачено законами з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг;

1.2. умови надання додаткових фінансових послуг та їх вартість;

1.3. порядок сплати податків і зборів за рахунок фізичної особи в результаті отримання фінансової послуги;

1.4. правові наслідки та порядок здійснення розрахунків з фізичною особою внаслідок дострокового припинення надання фінансової послуги;

1.5. механізм захисту фінансовою установою прав споживачів та порядок урегулювання спірних питань, що виникають у процесі надання фінансової послуги;

1.6. реквізити органу, який здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг (адреса, номер телефону тощо), а також реквізити органів з питань захисту прав споживачів;

1.7. розмір винагороди фінансової установи у разі, коли вона пропонує фінансові послуги, що надаються іншими фінансовими установами.

2. Торговець здійснює ідентифікацію та верифікацію клієнта відповідно до вимог законодавства України, яке регулює відносини у сфері запобігання та протидії

легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

3. Торговець взаємодіє з клієнтом відповідно до договору, укладеного згідно вимог розділу II цього Положення.

4. При укладанні договору, крім договору на брокерське обслуговування, отриманні від клієнта разового замовлення торговець встановлює права клієнта стосовно цінних паперів або інших фінансових інструментів, які є об'єктом цивільних прав за договором / разовим замовленням.

5. Торговець, який уклав зі своїм клієнтом договір комісії або який отримав від клієнта разове замовлення до договору на брокерське обслуговування, відповідно до якого Торговець виступає комісіонером, має право за згодою клієнта (комітента) укласти з іншим Торговцем договір субкомісії, за яким набуває права та обов'язки комітента щодо субкомісіонера, залишаючись відповідальним за дії субкомісіонера перед своїм клієнтом.

6. У разі якщо Торговець отримує від клієнта разове замовлення на купівлю певних цінних паперів або інших фінансових інструментів, а ці цінні папери або інші фінансові інструменти знаходяться у власності Торговця, та у разі зацікавленості торговця продати клієнту зазначені цінні папери або інші фінансові інструменти Торговець повідомляє про це свого клієнта способом, визначеним договором на брокерське обслуговування. У разі згоди клієнта придбати ці цінні папери або інші фінансові інструменти безпосередньо у Торговця Торговець укладає з ним дилерський договір щодо певних цінних паперів або інших фінансових інструментів, а клієнт анулює разове замовлення.

У разі, якщо торговець отримує від клієнта разове замовлення на продаж певних цінних паперів або інших фінансових інструментів та у разі зацікавленості торговця купити в клієнта зазначені цінні папери або інші фінансові інструменти торговець зобов'язаний повідомити про це свого клієнта способом, визначеним договором на брокерське обслуговування. У разі згоди клієнта продати ці цінні папери або інші фінансові інструменти торговцю торговець укладає з ним дилерський договір щодо певних цінних паперів або інших фінансових інструментів, а клієнт анулює разове замовлення.

Вимоги цього пункту не поширюються на випадки, коли разові замовлення до договору на брокерське обслуговування передбачають купівлю-продаж цінних паперів або інших фінансових інструментів на фондових біржах.

7. При провадженні діяльності в інтересах клієнта Торговець зобов'язаний:

7.1. діяти в інтересах клієнта, враховуючи умови, зазначені в укладеному з ним договорі, вимоги законодавства щодо цінних паперів, кон'юнктуру фондового ринку, умови здійснення клірингу та розрахунків, надання депозитарних послуг, ризик вибору контрагентів та інші фактори ризику;

7.2. вживати всіх відповідних заходів з метою отримання якомога кращого результату для свого клієнта при виконанні договорів та/або разових замовлень;

7.3. попереджати клієнта про ризики конкретного правочину з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами, якщо ця умова передбачена договором;

7.4. узгоджувати з клієнтом рівень можливого ризику при здійсненні операцій з купівлі, продажу або міни цінних паперів або інших фінансових інструментів, у тому числі щодо ліквідності цінних паперів або інших фінансових інструментів, що придбаватимуться, якщо інше не передбачено договором;

7.5. надавати клієнту інформацію щодо біржового курсу цінних паперів або інших фінансових інструментів та/або ринкової вартості цінних паперів або інших фінансових інструментів, якщо ця умова передбачена договором;

7.6. інформувати клієнта про вимоги законодавства про інститути спільного інвестування в частині обмежень обсягів участі фізичних осіб у венчурних/кваліфікаційних інститутах спільного інвестування, вимоги законодавства щодо переважного права акціонерів приватного акціонерного товариства на придбання акцій, що продаються іншими акціонерами;

7.7. вживати заходи щодо уникнення конфлікту інтересів, що виникають в процесі надання послуг, повідомляти клієнта про загальний характер та/або джерела конфліктів до того, як буде виконано дії за його дорученням;

7.8. у першу чергу виконувати операції з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами за договорами та разовими замовленнями клієнтів у порядку їх надходження, якщо інше не передбачено договором або дорученням клієнтів, а потім операції за власний рахунок з такими самими цінними паперами або іншими фінансовими інструментами;

7.9. у разі наявності у Торговця зацікавленості, яка перешкоджає йому виконати договір та/або разове замовлення клієнта на найвигідніших для нього умовах, негайно повідомити про це клієнта з подальшим письмовим підтвердженням клієнта про отримання такого повідомлення засобами зв'язку, визначеними договором;

7.10. здійснювати функції керуючого рахунком в цінних паперах клієнта в межах повноважень, наданих клієнтом, згідно з умовами договору (у разі призначення клієнтом торговця керуючим його рахунком у цінних паперах у депозитарній установі);

7.11. відкривати окремий поточний рахунок для грошових коштів клієнта, що перебувають в управлінні Торговця;

7.12. вести облік грошових коштів клієнтів, що перебувають в управлінні торговця, на окремих поточних рахунках, які відкриваються торговцем у банку;

7.13. надавати клієнту копії будь-яких документів внутрішнього обліку, які стосуються укладання та виконання торговцем договорів в інтересах цього клієнта, у разі якщо така умова передбачена договором з клієнтом;

7.14. на вимогу клієнта надавати інформацію щодо стану виконання будь-якого укладеного з ним договору, наданого разового замовлення;

7.15. виконувати функції податкового агента у випадках, визначених Податковим кодексом України.

8. При провадженні професійної діяльності в інтересах клієнта торговець не має права:

8.1. розголошувати комерційну таємницю щодо відносин з клієнтом, за винятком випадків, передбачених законодавством;

8.2. запевняти клієнта у гарантованому отриманні доходу за цінними паперами або іншими фінансовими інструментами (чи його певної величини) або у

гарантованій відсутності збитків від інвестування в цінні папери або інші фінансові інструменти, робити інші заяви, які можуть бути розцінені як гарантування зазначеного;

8.3. при виконанні договору на брокерське обслуговування здійснювати операції з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами за рахунок та в інтересах клієнта без отримання від нього разового замовлення, крім випадків, визначених чинним законодавством;

8.4. використовувати грошові кошти, цінні папери або інші фінансові інструменти клієнтів для здійснення операцій у власних інтересах, інтересах інших клієнтів або третіх осіб або використовувати грошові кошти, цінні папери або інші фінансові інструменти як забезпечення, у тому числі заставу, якщо інше не передбачено законодавством або договором з клієнтом;

8.5. здійснювати операції з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами клієнта, використовувати грошові кошти клієнта виключно з метою отримання винагороди, не діючи в інтересах клієнта та/або не виконуючи договори та/або разові замовлення до договору на брокерське обслуговування на найвигідніших умовах;

8.6. здійснювати торгівлю акціями того емітента, у якому він безпосередньо або побічно володіє майном у розмірі понад п'ять відсотків статутного капіталу;

8.7. передавати виконання договору комісії, разового замовлення клієнта іншим особам без попередньої згоди клієнта та у разі, якщо це не обумовлено умовами договору з клієнтом;

8.8. передавати виконання разового замовлення клієнта іншим особам, якщо це замовлення отримано від іншого торговця, щодо якого він виступає субкомісіонером;

8.9. передавати виконання договору андеррайтингу (укладання договорів на придбання) іншим особам;

8.10. задовольняти вимоги своїх кредиторів за рахунок цінних паперів або інших фінансових інструментів, а також грошових коштів, що належать клієнтам.

9. Після виконання договору між Торговцем та клієнтом сторони підписують акт про повне виконання сторонами зобов'язань, якщо інше не передбачено умовами договору.

10. Торговець надає клієнту звіти про виконання кожного договору комісії, договору доручення, разового замовлення клієнта до договору на брокерське обслуговування, укладеного з цим клієнтом, а також щодо проведення операцій, пов'язаних з виконанням цього договору (далі - звіт брокера), та звіт щодо діяльності з управління цінними паперами (далі - звіт управителя).

11. Звіт складається торговцем на підставі документів внутрішнього обліку торговця за формою, встановленою додатком 1 до цього Положення, та надаються клієнту не пізніше наступного робочого дня після виконання договору, якщо інше не передбачено умовами договору з клієнтом.

12. Якщо звіти складаються у вигляді паперового документа, такий документ повинен бути підписаний керівником або уповноваженим співробітником торговця та засвідчений печаткою торговця (за наявності печатки).

13. У разі якщо договором з клієнтом передбачено складання звітів у вигляді електронного документа, він повинен містити обов'язкові реквізити електронного документа відповідно до законодавства України.

14. Порядок та способи надання торговцем звітів клієнту встановлюються договором з клієнтом.

Розділ IV. Порядок провадження діяльності з торгівлі цінними паперами за видами діяльності, на які торговець має відповідні ліцензії

Глава 1. Проведення брокерської діяльності

1. При провадженні брокерської діяльності Торговець укладає цивільно-правові договори (зокрема на підставі договорів комісії, доручення) щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів від свого імені (від імені клієнта), за дорученням і за рахунок клієнта.

2. Торговець при здійсненні брокерської діяльності може укласти наступні договори:

2.1. **договір на брокерське обслуговування** - договір, укладений між торговцем та клієнтом, який передбачає надання торговцем послуг щодо укладання правочинів з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами на підставі разових замовлень клієнта;

2.2. **договір комісії (субкомісії)** - договір, за яким одна сторона (комісіонер/субкомісіонер) зобов'язується за дорученням другої сторони (комітента) за плату вчинити один або декілька правочинів щодо цінних паперів або інших фінансових інструментів від свого імені за рахунок комітента;

2.3. **договір доручення** - договір, за яким одна сторона (повірений) зобов'язується вчинити щодо цінних паперів або інших фінансових інструментів від імені та за рахунок другої сторони (довірителя) певні юридичні дії;

2.4. **договір на виконання** - договір купівлі-продажу (міни) цінних паперів або інших фінансових інструментів, який укладається торговцем (комісіонером, повіреним, управителем) з третьою особою (контрагентом) на виконання умов договору комісії, договору доручення, договору про управління, укладеного між торговцем та його клієнтом, або разового замовлення клієнта до договору на брокерське обслуговування;

2.5. **договір РЕПО** – договір купівлі (продажу) цінних паперів із зобов'язанням зворотного їх продажу (купівлі) через визначений строк за заздалегідь обумовленою ціною.

3. Проведення торговцем цінними паперами брокерської діяльності за договорами на брокерське обслуговування з подальшим врегулюванням зобов'язань клієнта здійснюється відповідно до нормативно-правового акту НКЦПФР, що регулює порядок та умови провадження торговцем цінними паперами брокерської діяльності за договорами на брокерське обслуговування з подальшим врегулюванням зобов'язань клієнта.

4. Торговець цінними паперами може виступати поручителем або гарантом виконання зобов'язань перед третіми особами за договорами, що укладаються від імені клієнта такого торговця, отримуючи за це винагороду, що визначається договором торговця цінними паперами з клієнтом.

5. Торговець цінними паперами, який провадить брокерську діяльність, може надавати своїм клієнтам консультації щодо купівлі-продажу цінних паперів та інших фінансових інструментів.

6. Здійснення брокерської діяльності на підставі договоруна брокерське обслуговування

6.1. Предметом договору на брокерське обслуговування є надання торговцем як комісіонером або повіреним клієнту послуг щодо купівлі, продажу або міни цінних паперів або інших фінансових інструментів на підставі разових замовлень від свого імені (від імені клієнта), за дорученням і за рахунок клієнта.

6.2. Договір на брокерське обслуговування, крім вимог, визначених розділом II цього Положення, містить, зокрема:

- а) порядок, спосіб та форму надання разових замовлень;
- б) строк дії договору;
- в) декларацію про фактори ризиків;
- г) підтвердження, що інформація про загальний характер та/або джерела потенційного конфлікту інтересів надана клієнту.

6.2. За договором на брокерське обслуговування Торговець може діяти стосовно клієнта як комісіонер або як повірений.

6.2.1. Якщо торговець буде діяти стосовно клієнта як комісіонер, договір на брокерське обслуговування має містити:

- обсяг повноважень та обов'язків торговця як керуючого рахунком у цінних паперах клієнта та/або як особи, відповідальної за внесення змін до системи реєстру власників іменних цінних паперів (крім договорів, у яких клієнтом торговця є компанія з управління активами, що діє в інтересах інституційних інвесторів);

- обов'язок клієнта переказати грошові кошти на поточний рахунок торговця для розрахунків за цінні папери або інші фінансові інструменти та обов'язок торговця за розпорядженням клієнта переказати грошові кошти, отримані в розрахунок за цінні папери або інші фінансові інструменти, на поточний рахунок клієнта.

6.2.2. Якщо торговець буде діяти стосовно клієнта як повірений, договір на брокерське обслуговування має містити порядок проведення розрахунків за придбані або продані цінні папери або інші фінансові інструменти (розрахунки за договорами щодо цінних паперів здійснюються клієнтом самостійно або через торговця).

6.3. Крім вищезазначених умов, договір на брокерське обслуговування може передбачати надання клієнтом торговцю права передавати виконання його разових замовлень, відповідно до яких торговець виступає стосовно нього комісіонером, іншому торговцю, надання торговцем клієнту додаткових послуг, зокрема інформаційних та консультаційних послуг, а також послуг, пов'язаних з виконанням функцій керуючого рахунком у цінних паперах клієнта у депозитарній установі, тощо.

6.4. Договір на брокерське обслуговування щодо здійснення маржинальних операцій містить додаткові умови, визначені нормативно-правовим актом НКЦПФР про порядок та умови провадження торговцем цінними паперами брокерської діяльності за договорами на брокерське обслуговування з подальшим врегулюванням зобов'язань клієнта

7. Операції з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами відповідно до договору на брокерське обслуговування здійснюються на підставі разових замовлень. **Разове замовлення** надається клієнтом торговцю та містить розпорядження на визначених умовах виконати певну операцію з конкретними цінними паперами або іншими фінансовими інструментами в інтересах клієнта відповідно до договору на брокерське обслуговування.

7.1. У разі примусового виконання зобов'язань клієнта з причин, обумовлених договірними відносинами між клієнтом та торговцем, якщо це передбачено договором на брокерське обслуговування, дана операція оформлюється внутрішнім розпорядженням торговця. Разове замовлення за такими операціями клієнтом не надається.

7.2. Клієнт може подати торговцю разові замовлення до договору на брокерське обслуговування таких видів:

- ринкове замовлення на купівлю - замовлення купити цінні папери або інші фінансові інструменти за найкращою (мінімальною) ціною;
- ринкове замовлення на продаж - замовлення продати цінні папери або інші фінансові інструменти за найкращою (максимальною) ціною;
- лімітне замовлення на купівлю - замовлення купити цінні папери або інші фінансові інструменти за ціною, що не перевищує обумовлену клієнтом;
- лімітне замовлення на продаж - замовлення продати цінні папери або інші фінансові інструменти за ціною, що не нижча, ніж обумовлена клієнтом;
- стоп-замовлення на купівлю - замовлення купити цінні папери або інші фінансові інструменти в той момент, коли ціна досягне обумовленого клієнтом значення;
- стоп-замовлення на продаж - замовлення продати цінні папери або інші фінансові інструменти в той момент, коли ціна досягне обумовленого клієнтом значення;
- РЕПО - замовлення на купівлю - замовлення купити цінні папери із зобов'язанням зворотного їх продажу через визначений строк за заздалегідь обумовленою ціною;
- РЕПО - замовлення на продаж - замовлення продати цінні папери із зобов'язанням зворотної їх купівлі через визначений строк за заздалегідь обумовленою ціною;
- інші види разових замовлень, що можуть бути передбачені договором на брокерське обслуговування.

7.3. Разове замовлення містить, зокрема:

- а) номер разового замовлення відповідно до встановленого торговцем порядку нумерації разових замовлень;
- б) дату надання разового замовлення;
- в) номер та дату укладання договору на брокерське обслуговування;
- г) вид послуги (купівля, продаж, міна);
- г) реквізити ідентифікації цінного папера або іншого фінансового інструменту: вид/тип/різновид/найменування цінних паперів; серія цінних паперів – за наявності; вид опціонних сертифікатів – для випуску опціонних сертифікатів, вид іншого фінансового інструменту; найменування (позначення) деривативу, прийняте на фондовій біржі; найменування емітента цінного папера або іншого фінансового

інструменту (або особи, яка видала цінний папір), прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності) особи, яка видала цінний папір; код за ЄДРПОУ - для емітента (або особи, яка видала цінний папір) - резидента, номер реєстрації - для емітента (або особи, яка видала цінний папір) - нерезидента, для фізичної особи, яка видала цінний папір, - реєстраційний номер облікової картки платника податків (у разі відсутності відповідно до законодавства не зазначається); номінальна вартість цінного папера або іншого фінансового інструменту в разі наявності (сума векселя - для векселів, частка консолідованого іпотечного боргу, що припадає на один сертифікат участі, - для іпотечних сертифікатів участі, премія - для опціонних сертифікатів) - у національній чи іноземній валюті; форма випуску та форма існування цінного папера; міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів (для емісійних цінних паперів, а також інших фінансових інструментів, якщо присвоєння цього коду для них передбачено законами України); інші реквізити ідентифікації відповідно до виду фінансового інструменту;

д) кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів;

е) вид разового замовлення;

є) ціну одного цінного папера або іншого фінансового інструменту або однозначні умови її визначення відповідно до виду разового замовлення;

ж) дату, з якої набирає чинності разове замовлення;

з) строк дії разового замовлення;

и) місце укладення договору на виконання (на фондовій біржі/поза фондовою біржею);

і) спосіб проведення розрахунків за договором на виконання (з дотриманням/без дотриманням принципу «поставка цінних паперів проти оплати»).

7.4. Разове замовлення може містити інші необхідні умови, зокрема посилання на договір продажу/купівлі із наступним зворотним викупом/продажем.

7.5. Разове замовлення діє протягом встановленого клієнтом строку (замовлення протягом строку) або до моменту його виконання чи відміни (відкликання) клієнтом (відкрите замовлення).

7.6. Договір на брокерське обслуговування може передбачати надання разових замовлень в письмовій або в усній формі, в тому числі з використанням телефонного зв'язку. При цьому при укладанні договору на брокерське обслуговування клієнт повинен бути попереджений торговцем про ризики надання замовлення в усній формі.

7.7. Разове замовлення, якщо воно надано клієнтом у письмовій формі, оформлюється у вигляді паперового або електронного документа та відповідно:

- разове замовлення у вигляді паперового документа засвідчується підписом клієнта або його уповноваженої особи та печаткою, якщо клієнтом є юридична особа (за наявності печатки);

- разове замовлення у вигляді електронного документа підписується та засвідчується відповідно до законодавства про електронні документи та електронний документообіг.

7.8. Разове замовлення може надаватись клієнтом торговцю особисто, з використанням засобів поштової або кур'єрської доставки, факсимільного або

телефонного засобу зв'язку, а також засобів електронного зв'язку в обумовленому договором на брокерське обслуговування форматі.

7.9. Для зниження ризиків, пов'язаних з наданням клієнтом торгівцю разових замовлень в усній формі з використанням факсимільного, телефонного засобів зв'язку, засобів електронного зв'язку (крім замовлень, засвідчення яких здійснено з дотриманням вимог законодавства про електронні документи та електронний документообіг), договором на брокерське обслуговування може бути передбачено, зокрема:

- надання клієнтом торгівцю в установленій договором строк оригіналів разових замовлень у формі паперового або електронного документа або складання та підписання в установленій договором строк реєстру разових замовлень (далі - Реєстр), оформленого згідно з вимогами пункту 6 цього розділу;

- інші узгоджені клієнтом і торговцем дії.

8. Здійснення брокерської діяльності на підставі договору комісії (субкомісії)

8.1. Предметом договору комісії є надання торговцем (комісіонером) певного виду послуги з купівлі, продажу або міни цінних паперів або інших фінансових інструментів від свого імені за рахунок та в інтересах клієнта (комітента).

8.2. Предметом договору субкомісії є надання торговцем (субкомісіонером) певного виду послуги з купівлі, продажу або міни цінних паперів або інших фінансових інструментів від свого імені за рахунок та в інтересах клієнта (комітента) іншого торговця, який за договором субкомісії виступає клієнтом (комітентом) стосовно субкомісіонера.

8.3. Договір комісії, субкомісії, крім вимог, визначених розділом II цього Положення, містить, зокрема:

- а) реквізити ідентифікації цінного папера або іншого фінансового інструменту: вид/тип/різновид/найменування цінних паперів; серія цінних паперів – за наявності; вид опціонних сертифікатів – для випуску опціонних сертифікатів, вид іншого фінансового інструменту; найменування (позначення) деривативу, прийняте на фондовій біржі; найменування емітента цінного папера або іншого фінансового інструменту (або особи, яка видала цінний папір), прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності) особи, яка видала цінний папір; код за ЄДРПОУ - для емітента (або особи, яка видала цінний папір) - резидента, номер реєстрації - для емітента (або особи, яка видала цінний папір) - нерезидента, для фізичної особи, яка видала цінний папір, - реєстраційний номер облікової картки платника податків (у разі відсутності відповідно до законодавства не зазначається); номінальна вартість цінного папера або іншого фінансового інструменту в разі наявності (сума векселя - для векселів, частка консолідованого іпотечного боргу, що припадає на один сертифікат участі, для іпотечних сертифікатів участі, премія - для опціонних сертифікатів) - у національній чи іноземній валюті; форма випуску та форма існування цінного папера; міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів (для емісійних цінних паперів, а також інших фінансових інструментів, якщо присвоєння цього коду для них передбачено законами України); інші реквізити ідентифікації відповідно до виду фінансового інструменту;

- б) кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів;

- в) суму (орієнтовну суму) договору, що розраховується відповідно до умов, визначених клієнтом з урахуванням видів разового замовлення;
- г) термін/строк та умови оплати цінних паперів або інших фінансових інструментів, які є об'єктами цивільних прав за договором;
- г) строк та умови здійснення переходу прав власності на цінні папери або інші фінансові інструменти;
- д) обсяг повноважень та обов'язків торговця як керуючого рахунком у цінних паперах клієнта (клієнта торговця, який за договором субкомісії виступає комітентом, - для договорів субкомісії) в депозитарній установі (склад, зміст, строк дії повноважень, порядок взаємодії керуючого рахунком та клієнта щодо управління рахунком у цінних паперах цього клієнта);
- е) обов'язок клієнта переказати грошові кошти на поточний рахунок торговця для розрахунків за цінні папери або інші фінансові інструменти та обов'язок торговця за розпорядженням клієнта переказати грошові кошти, отримані в розрахунок за цінні папери або інші фінансові інструменти, на поточний рахунок клієнта;
- є) строк дії договору (за необхідності);
- ж) місце укладення договору на виконання (на фондовій біржі/поза фондовою біржею);
- з) спосіб проведення розрахунків за договором на виконання (з дотриманням/без дотриманням принципу «поставка цінних паперів проти оплати»);
- и) підтвердження, що інформація про загальний характер та/або джерела потенційного конфлікту інтересів надана клієнту.

8.4. Договір субкомісії, крім вимог, визначених розділом II та пунктом 8.3 цього розділу Положення, обов'язково повинен містити серію, номер, дату видачі та строк дії ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку - діяльності з торгівлі цінними паперами торговців, які за цим договором виступають як комітент та субкомісіонер.

8.5. Торговець при здійсненні брокерської діяльності на підставі договору комісії (субкомісії) не має права:

- передавати виконання договору комісії, разового замовлення клієнта іншим особам без попередньої згоди клієнта та у разі, якщо це не обумовлено умовами договору з клієнтом;
- передавати виконання разового замовлення клієнта іншим особам, якщо це замовлення отримано від іншого торговця, щодо якого він виступає субкомісіонером.

9. Здійснення брокерської діяльності на підставі договору доручення

9.1. Предметом договору доручення є надання торговцем (повіреном) певного виду послуги з купівлі, продажу або міни цінних паперів або інших фінансових інструментів від імені та за рахунок клієнта (довірителя).

9.2. Договір доручення, крім вимог, визначених розділом II цього Положення, містить, зокрема:

- а) реквізити ідентифікації цінного папера або іншого фінансового інструменту: вид/тип/різновид/найменування цінних паперів; серія цінних паперів – за наявності; вид опціонних сертифікатів – для випуску опціонних сертифікатів, вид іншого

фінансового інструменту; найменування (позначення) деривативу, прийняте на фондовій біржі; найменування емітента цінного папера або іншого фінансового інструменту (або особи, яка видала цінний папір), прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності) особи, яка видала цінний папір; код за ЄДРПОУ - для емітента (або особи, яка видала цінний папір) - резидента, номер реєстрації - для емітента (або особи, яка видала цінний папір) - нерезидента, для фізичної особи, яка видала цінний папір, - реєстраційний номер облікової картки платника податків (у разі відсутності відповідно до законодавства не зазначається); номінальна вартість цінного папера або іншого фінансового інструменту в разі наявності (сума векселя - для векселів, частка консолідованого іпотечного боргу, що припадає на один сертифікат участі, - для іпотечних сертифікатів участі, премія - для опціонних сертифікатів) - у національній чи іноземній валюті; форма випуску та форма існування цінного папера; міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів (для емісійних цінних паперів, а також інших фінансових інструментів, якщо присвоєння цього коду для них передбачено законами України); інші реквізити ідентифікації відповідно до виду фінансового інструменту;

б) кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів;

в) суму (орієнтовну суму) договору, що розраховується відповідно до умов, визначених клієнтом з урахуванням видів разового замовлення;

г) термін/строк та умови оплати цінних паперів або інших фінансових інструментів, які є об'єктами цивільних прав за договором;

г) строк та умови здійснення переходу прав власності на цінні папери;

д) порядок проведення розрахунків за придбані або продані цінні папери або інші фінансові інструменти (розрахунки за договорами щодо цінних паперів здійснюються клієнтом самостійно або через торговця);

е) строк дії договору (за необхідності);

є) місце укладення договору на виконання (на фондовій біржі/поза фондовою біржею);

ж) спосіб проведення розрахунків за договором на виконання (з дотриманням/без дотриманням принципу «поставка цінних паперів проти оплати»);

з) підтвердження, що інформація про загальний характер та/або джерела потенційного конфлікту інтересів надана клієнту.

9.3. Договір доручення може містити іншу необхідну інформацію, зокрема призначення торговця керуючим рахунком (склад, зміст, строк дії повноважень, порядок взаємодії керуючого рахунком та клієнта щодо управління рахунком у цінних паперах цього клієнта) у цінних паперах клієнта у депозитарній установі із визначенням обсягу його повноважень та обов'язків як керуючого рахунком тощо.

10. Здійснення операцій з цінними паперами та іншими фінансовими інструментами в інтересах клієнта на підставі договору на виконання

10.1. Предметом договору на виконання є здійснення торговцем купівлі, продажу або міни цінних паперів або інших фінансових інструментів в інтересах клієнта та за його рахунок відповідно до умов укладеного з ним договору комісії, договору доручення, договору про управління або наданого ним разового замовлення до договору на брокерське обслуговування.

10.2. Договір на виконання, крім вимог, визначених розділом II цього Положення, містить, зокрема:

а) реквізити ідентифікації договору, на виконання якого укладено договір на виконання (за винятком договорів, що укладаються на фондових біржах);

б) реквізити ідентифікації цінного папера або іншого фінансового інструменту: вид/тип/різновид/найменування цінних паперів; серія цінних паперів – за наявності; вид опціонних сертифікатів – для випуску опціонних сертифікатів, вид іншого фінансового інструменту; найменування (позначення) деривативу, прийняте на фондовій біржі; найменування емітента цінного папера або іншого фінансового інструменту (або особи, яка видала цінний папір), прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності) особи, яка видала цінний папір; код за ЄДРПОУ - для емітента (або особи, яка видала цінний папір) - резидента, номер реєстрації - для емітента (або особи, яка видала цінний папір) - нерезидента, для фізичної особи, яка видала цінний папір, - реєстраційний номер облікової картки платника податків (у разі відсутності відповідно до законодавства не зазначається); номінальна вартість цінного папера або іншого фінансового інструменту в разі наявності (сума векселя - для векселів, частка консолідованого іпотечного боргу, що припадає на один сертифікат участі,- для іпотечних сертифікатів участі, премія - для опціонних сертифікатів) - у національній чи іноземній валюті; форма випуску та форма існування цінного папера; міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів (для емісійних цінних паперів, а також інших фінансових інструментів, якщо присвоєння цього коду для них передбачено законами України); інші реквізити ідентифікації відповідно до виду фінансового інструменту;

в) кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів;

г) суму договору;

ґ) термін/строк та умови оплати цінних паперів або інших фінансових інструментів, які є об'єктом цивільних прав за договором;

д) строк та умови здійснення переходу прав власності на цінні папери або інші фінансові інструменти;

е) спосіб проведення розрахунків (з дотриманням/без дотриманням принципу «поставка цінних паперів проти оплати»).

11. Здійснення операцій з цінними паперами в інтересах клієнта на підставі договору РЕПО

11.1. Предметом договору РЕПО є здійснення торговцем у власних інтересах або в інтересах клієнта та за його рахунок купівлі (продажу) цінних паперів (на підставі укладених договорів комісії, доручення, управління або разових замовлень до договору на брокерське обслуговування) із зобов'язанням зворотного продажу (купівлі) через визначений строк або на вимогу однієї із сторін за заздалегідь обумовленою ціною.

11.2. Договір РЕПО, укладений торговцем цінними паперами в інтересах клієнта та за його рахунок відповідно до умов укладеного з ним договору комісії, договору доручення, договору про управління або наданого ним разового замовлення до договору на брокерське обслуговування, повинен відповідати вимогам, визначеним в розділі II, а також повинен містити (за винятком договорів РЕПО, що укладаються на фондових біржах):

- а) реквізити ідентифікації договору, на виконання якого укладено договір на виконання (за винятком договорів, що укладаються на фондових біржах);
- б) реквізити ідентифікації цінного папера або іншого фінансового інструменту: вид/тип/різновид/найменування цінних паперів; серія цінних паперів – за наявності; вид опціонних сертифікатів – для випуску опціонних сертифікатів, вид іншого фінансового інструменту; найменування (позначення) деривативу, прийняте на фондовій біржі; найменування емітента цінного папера або іншого фінансового інструменту (або особи, яка видала цінний папір), прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності) особи, яка видала цінний папір; код за ЄДРПОУ - для емітента (або особи, яка видала цінний папір) - резидента, номер реєстрації - для емітента (або особи, яка видала цінний папір) - нерезидента, для фізичної особи, яка видала цінний папір, - реєстраційний номер облікової картки платника податків (у разі відсутності відповідно до законодавства не зазначається); номінальна вартість цінного папера або іншого фінансового інструменту в разі наявності (сума векселя - для векселів, частка консолідованого іпотечного боргу, що припадає на один сертифікат участі, - для іпотечних сертифікатів участі, премія - для опціонних сертифікатів) - у національній чи іноземній валюті; форма випуску та форма існування цінного папера; міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів (для емісійних цінних паперів, а також інших фінансових інструментів, якщо присвоєння цього коду для них передбачено законами України); інші реквізити ідентифікації відповідно до виду фінансового інструменту;
- в) кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів;
- г) ціну цінних паперів за першою та другою частинами операції РЕПО;
- г) строк та умови оплати цінних паперів, які є об'єктом цивільних прав за договором, за першою та другою частинами операції РЕПО;
- д) строк та умови здійснення переходу прав власності на цінні папери за першою та другою частинами операції РЕПО;
- е) порядок розірвання договору внаслідок невиконання або неналежного виконання однією із сторін умов договору, у тому числі порядок інформування сторін про розірвання договору;
- є) порядок зарахування зустрічних вимог при односторонній відмові від другої частини операції внаслідок невиконання або неналежного виконання іншою стороною умов договору РЕПО;
- ж) спосіб проведення розрахунків (з дотриманням/без дотриманням принципу «поставка цінних паперів проти оплати») за першою та другою частинами операції РЕПО.
- 11.3. Укладення договорів РЕПО на фондовій біржі здійснюється з урахуванням норм нормативно-правового акту НКЦПФР щодо положення про функціонування фондових бірж.
- 11.4. Договір РЕПО може містити:
- порядок врегулювання взаємних вимог і зобов'язань сторін у разі зміни співвідношення між ринковою вартістю цінних паперів і розміром відповідного зобов'язання (сумою зобов'язання) протягом строку РЕПО;
  - порядок розрахунку ціни цінних паперів за другою частиною операції РЕПО у випадку її виконання в інший строк, ніж передбачено договором.

11.5. Зобов'язання щодо виконання другої частини операції РЕПО у сторін договору РЕПО виникає тільки за умови повного виконання ними зобов'язань за першою частиною РЕПО.

Глава 2. Проведення дилерської діяльності

12. При проведенні дилерської діяльності Торговець укладає договори купівлі-продажу (міни) щодо цінних паперів або інших фінансових інструментів від свого імені та за свій рахунок з метою перепродажу, крім випадків, передбачених законом.

12.1. Предметом дилерського договору є купівля, продаж або міна цінних паперів або інших фінансових інструментів.

12.2. Дилерський договір, крім вимог, визначених розділом II цього Положення, має містити:

а) реквізити ідентифікації цінного папера або іншого фінансового інструменту: вид/тип/різновид/найменування цінних паперів; серія цінних паперів – за наявності; вид опціонних сертифікатів – для випуску опціонних сертифікатів, вид іншого фінансового інструменту; найменування (позначення) деривативу, прийняте на фондовій біржі; найменування емітента цінного папера або іншого фінансового інструменту (або особи, яка видала цінний папір), прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності) особи, яка видала цінний папір; код за ЄДРПОУ - для емітента (або особи, яка видала цінний папір) - резидента, номер реєстрації - для емітента (або особи, яка видала цінний папір) - нерезидента, для фізичної особи, яка видала цінний папір, - реєстраційний номер облікової картки платника податків (у разі відсутності відповідно до законодавства не зазначається); номінальна вартість цінного папера або іншого фінансового інструменту у разі наявності (сума векселя - для векселів, частка консолідованого іпотечного боргу, що припадає на один сертифікат участі, - для іпотечних сертифікатів участі, премія - для опціонних сертифікатів) - у національній чи іноземній валюті; форма випуску та форма існування цінного папера; міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів (для емісійних цінних паперів, а також інших фінансових інструментів, якщо присвоєння цього коду для них передбачено законами України); інші реквізити ідентифікації відповідно до виду фінансового інструменту;

б) кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів;

в) суму договору;

г) умови і термін/строк оплати цінних паперів або інших фінансових інструментів, які є об'єктом цивільних прав за договором;

г) умови і строк здійснення переходу прав власності на цінні папери або інші фінансові інструменти;

д) спосіб проведення розрахунків (з дотриманням/без дотриманням принципу «поставка цінних паперів проти оплати»);

е) місце виконання договору (на фондовій біржі/поза фондовою біржею).

12.3. Договір РЕПО, що укладається торговцем у власних інтересах, повинен відповідати вимогам, встановленим пунктом 11 глави 2 розділу IV.

Глава 3. Провадження андеррайтингу

13. При провадженні андеррайтингу торговець укладає договори щодо відчуження цінних паперів та/або здійснення дій чи надання послуг, пов'язаних з таким відчуженням, у процесі емісії цих цінних паперів за дорученням, від імені та за рахунок емітента на підставі відповідного договору з емітентом.

13.1. Торговець при здійсненні андеррайтингу може укладати такі договори:

13.1.1. **договір андеррайтингу** - договір, який укладається між торговцем (андеррайтером) та емітентом щодо відчуження цінних паперів та/або здійснення дій чи надання послуг, пов'язаних з таким відчуженням, від імені та за рахунок емітента за винагороду;

13.1.2. **договір про спільну діяльність** - двосторонній або багатосторонній договір, що укладається між андеррайтерами з метою організації публічного розміщення цінних паперів;

13.1.3. **договір на придбання цінних паперів при андеррайтингу** (далі - договір на придбання) - договір купівлі-продажу цінних паперів, який укладається торговцем (андеррайтером) з першим власником (контрагентом) на виконання договору андеррайтингу та на підставі заявки на придбання, а також договір купівлі-продажу цінних паперів, який укладається торговцем (андеррайтером) з емітентом щодо купівлі торговцем (андеррайтером) усіх або частини нереалізованих цінних паперів за визначеною в договорі андеррайтингу фіксованою ціною.

14. Андеррайтер відповідно до договору з емітентом може здійснювати:

купівлю цінних паперів у емітента з подальшим їх перепродажем інвесторам;

гарантування повного або часткового продажу цінних паперів емітента інвесторам, повний чи частковий їх викуп за фіксованою ціною з подальшим перепродажем;

продаж якомога більшої кількості цінних паперів, без зобов'язання придбати будь-які цінні папери, що не були продані.

14.1. Предметом договору андеррайтингу є надання торговцем (андеррайтером) послуг емітенту щодо розміщення цінних паперів емітента на первинному ринку за дорученням від імені та за рахунок цього емітента.

14.2. Договір андеррайтингу, крім вимог, визначених розділом II цього Положення, містить, зокрема:

а) реквізити ідентифікації цінного папера: вид/тип/різновид/найменування цінних паперів; серія цінних паперів - за наявності, вид опціонних сертифікатів - для випуску опціонних сертифікатів, найменування емітента цінного папера; код за ЄДРПОУ - для емітента - резидента, номер реєстрації - для емітента - нерезидента; номінальна вартість цінного папера в разі наявності (частка консолідованого іпотечного боргу, що припадає на один сертифікат участі - для іпотечних сертифікатів участі, премія - для опціонних сертифікатів) - у національній чи іноземній валюті; форма існування цінного папера; міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів (для емісійних цінних паперів, якщо присвоєння цього коду

для них передбачено законами України) у разі присвоєння; інші реквізити ідентифікації відповідно до виду цінного паперу;

б) кількість цінних паперів, що підлягають розміщенню андеррайтером, загальний обсяг емісії;

в) загальну номінальну вартість цінних паперів (частку консолідованого іпотечного боргу - для іпотечних сертифікатів участі, премію – для опціонних сертифікатів), що підлягають розміщенню андеррайтером;

г) інформацію щодо сторони, відповідальної за облік розміщення цінних паперів (ведення журналу обліку розміщення цінних паперів, інших документів);

г) інформацію щодо надання емітентом андеррайтеру повноважень керуючого рахунком у цінних паперах емітента в Центральному депозитарії (склад, зміст, час дії повноважень, порядок взаємодії керуючого рахунком та емітента щодо управління рахунком емітента у цінних паперах в Центральному депозитарії);

д) порядок та строки здійснення оплати за розміщені цінні папери (на рахунок емітента або на рахунок андеррайтера з подальшим переказом грошових коштів за розміщені цінні папери на рахунок емітента);

е) порядок та строки повернення андеррайтером сплачених грошових коштів першим власникам у випадку, прийняття рішення емітентом про відмову від розміщення цінних паперів, визнання емісії недійсною або незатвердження у встановлені законодавством строки результатів розміщення цінних паперів органом емітента, уповноваженим приймати таке рішення, або невнесення (незатвердження) у встановлені законодавством строки змін до статуту, пов'язаних із збільшенням статутного капіталу акціонерного товариства з урахуванням результатів розміщення акцій (зазначається у випадку, якщо повернення сплачених грошових коштів першим власникам здійснюється із залученням андеррайтера через рахунок андеррайтера);

є) права андеррайтера (зазначаються у разі, якщо емітент наділяє андеррайтера такими правами):

- здійснювати купівлю цінних паперів у емітента з подальшим їх перепродажем інвесторам;
- установлювати за погодженням з емітентом ціну продажу цінних паперів **відповідно до умов** розміщення (у випадках, передбачених законодавством);
- здійснювати продаж якомога більшої кількості цінних паперів без зобов'язання придбати будь-які цінні папери, що не були продані;
- у разі публічного розміщення цінних паперів андеррайтер може брати на себе зобов'язання за домовленістю з емітентом щодо гарантування продажу всіх цінних паперів емітента, що підлягають розміщенню, або їх частини. Якщо випуск цінних паперів публічно розміщується не в повному обсязі, андеррайтер може здійснити повний або частковий викуп нереалізованих цінних паперів за визначеною в договорі андеррайтингу фіксованою ціною з подальшим перепродажем відповідно до взятих на себе зобов'язань;
- укладати договір про спільну діяльність з іншими андеррайтерами з метою організації публічного розміщення цінних паперів;

ж) обов'язки андеррайтера:

- здійснювати облік розміщення цінних паперів (облік заявок на придбання цінних паперів; облік осіб, що придбавають цінні папери; облік укладених договорів на придбання цінних паперів; облік документів, що підтверджують оплату цінних паперів (у випадку, якщо оплата за розміщені цінні папери здійснювалася на рахунок андеррайтера з подальшим переказом грошових коштів за розміщені цінні папери на рахунок емітента), якщо стороною, відповідальною за облік розміщення цінних паперів, є андеррайтер;
- надавати розпорядження **Центральному** депозитарію на переказ розміщених цінних паперів на рахунки в цінних паперах в **депозитарних установах** з метою зарахування **цими депозитарними установами цінних паперів/прав на цінні папери** на рахунки перших власників (у разі вчинення правочину щодо цінних паперів поза фондовою біржею без додержання при розрахунках принципу «поставка цінних паперів проти оплати» за умови, якщо андеррайтер є керуючим рахунком у цінних паперах емітента у Центральному депозитарії);
- формувати звіти емітенту про результати розміщення;
- надавати емітенту інформацію стосовно здійснення розміщення цінних паперів, що передбачено договором андеррайтингу;
- андеррайтер цінних паперів біржового інституту спільного інвестування зобов'язується забезпечувати придбання цінних паперів під час їх первинного розміщення, забезпечувати продаж емітентом раніше викуплених цінних паперів та/або пред'явлення до викупу цінних паперів такого інституту; підтримувати котирування (ціни попиту та пропозиції) таких цінних паперів на визначеній перспективі емісії фондовій біржі;

з) права емітента:

- отримувати від андеррайтера в установлені договором андеррайтингу строки та терміни документи, звіти та інформацію про виконання обов'язків щодо розміщення цінних паперів;

и) обов'язки емітента:

- надавати андеррайтеру всі необхідні документи для здійснення розміщення цінних паперів відповідно до законодавства;
- негайно повідомляти андеррайтера про зміни умов розміщення цінних паперів (у випадках, передбачених законодавством), які можуть істотно вплинути на виконання його обов'язків, визначених договором андеррайтингу;
- надавати андеррайтеру документи щодо ідентифікації емітента, осіб, уповноважених діяти від імені емітента, осіб, які є вигодоодержувачами емітента;

і) розмір та порядок оплати послуг андеррайтера;

ї) строк дії договору (крім випадків, коли законодавством не встановлені обмеження щодо строку розміщення цінних паперів);

й) місце укладення договорів на придбання (на фондовій біржі/поза фондовою біржею);

к) спосіб проведення розрахунків за договорами на придбання (з дотриманням/без дотриманням принципу «поставка цінних паперів проти оплати»);

л) підтвердження, що інформація про загальний характер та/або джерела потенційного конфлікту інтересів надана емітенту.

14.3. Крім вищезазначених умов, договір андеррайтингу може передбачати надання андеррайтером емітенту консультацій щодо розміщення цінних паперів цього емітента.

14.4. Торговець при підготовці договору андеррайтингу бере за основу форму Типового договору андеррайтингу, затверджену рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

15. Укладення торговцем договорів на придбання при здійсненні ним андеррайтингу

15.1. Предметом договору на придбання цінних паперів є продаж торговцем (андеррайтером) цінних паперів першому власнику (контрагенту) на умовах, визначених договором андеррайтингу, або повний чи частковий викуп торговцем (андеррайтером) у емітента нереалізованих цінних паперів за визначеною у договорі андеррайтингу фіксованою ціною.

15.2. Договір на придбання цінних паперів, крім вимог, визначених в розділі II цього Положення, містить, зокрема:

а) реквізити ідентифікації цінного папера: вид/тип/різновид/найменування цінних паперів; серія цінних паперів - за наявності, вид опціонних сертифікатів – для випуску опціонних сертифікатів, найменування емітента цінного папера; код за ЄДРПОУ - для емітента - резидента, номер реєстрації - для емітента - нерезидента; номінальна вартість цінного папера в разі наявності (частка консолідованого іпотечного боргу, що припадає на один сертифікат участі, - для іпотечних сертифікатів участі, премія - для опціонних сертифікатів) - у національній чи іноземній валюті; форма існування цінного папера; міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів (для емісійних цінних паперів, якщо присвоєння цього коду для них передбачено законами України) у разі присвоєння; інші реквізити ідентифікації відповідно до виду цінного паперу;

б) кількість цінних паперів (у разі придбання цінних паперів інституту спільного інвестування їх кількість визначається з урахуванням статті 56 Закону України «Про інститути спільного інвестування»);

в) суму договору;

г) умови і термін/строк оплати цінних паперів, які є предметом договору, спосіб проведення розрахунків (з дотриманням/без дотриманням принципу «поставка цінних паперів проти оплати»);

г) умови, порядок і строк набуття прав власності на цінні папери;

д) обов'язок андеррайтера надати Центральному депозитарію розпорядження на переказ цінних паперів цього випуску з рахунку у цінних паперах емітента на рахунки в цінних паперах депозитарних установ для подальшого зарахування

депозитарними установами прав на ці цінні папери на рахунки в цінних паперах депонентів, що придбали ці цінні папери під час розміщення (у разі вчинення правочину щодо цінних паперів без додержання при розрахунках принципу «поставка цінних паперів проти оплати» за умови, якщо андеррайтер є керуючим рахунком у цінних паперах емітента у Центральному депозитарії);

е) обов'язок першого власника (контрагента) надати андеррайтеру всі необхідні відповідно до законодавства документи та відомості щодо ідентифікації його особи для формування журналу обліку розміщення з урахуванням особливостей обліку залежно від форми існування цінних паперів;

є) обов'язок першого власника (контрагента) надати розпорядження обраній ним депозитарній установі на зарахування прав на цінні папери в обумовлений законодавством строк (у разі вчинення правочину щодо цінних паперів без додержання при розрахунках принципу «поставка цінних паперів проти оплати»).

15.3. Перший власник (контрагент) набуває прав власності на цінні папери відповідно до законодавства України.

16. З метою організації публічного розміщення цінних паперів андеррайтери можуть укладати між собою договір про спільну діяльність.

16.1. За договором про спільну діяльність сторони (учасники) зобов'язуються спільно діяти без створення юридичної особи для досягнення певної мети, що не суперечить законові.

16.2. Умови договору про спільну діяльність, у тому числі координація спільних дій учасників або ведення їхніх спільних справ, правовий статус виділеного для спільної діяльності майна, покриття витрат та збитків учасників, їх участь у результатах спільних дій та інші умови визначаються за домовленістю сторін, якщо інше не встановлено законом про окремі види спільної діяльності.

Глава 4. Проведення діяльності з управління цінними паперами та іншими фінансовими інструментами

17.1. При провадженні діяльності з управління цінними паперами торговець від свого імені за винагороду протягом визначеного строку на підставі договору про управління здійснює управління переданими йому цінними паперами, іншими фінансовими інструментами та грошовими коштами, призначеними для інвестування в цінні папери та інші фінансові інструменти, а також отриманими у процесі управління цінними паперами, іншими фінансовими інструментами і грошовими коштами в інтересах установника управління або визначених ним третіх осіб.

17.2. Договір про управління укладається торговцем з фізичними та юридичними особами з урахуванням наступних обмежень:

17.2.1. договір про управління не може укладатися торговцем із компанією з управління активами.

17.2.2. сума договору про управління з одним клієнтом - фізичною особою має становити не менше суми, еквівалентної 100 мінімальним заробітним платам.

17.3. Об'єктами управління можуть бути цінні папери іноземних емітентів за умови їх допуску та/або реєстрації відповідно до нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, що встановлюють вимоги щодо реєстрації, допуску та обігу цінних паперів іноземних емітентів на території України.

17.4. Установник управління та управитель мають право укласти між собою кілька договорів про управління, відповідно до одного з яких буде здійснюватись управління цінними паперами та іншими фінансовими інструментами, а відповідно до іншого - управління грошовими коштами для інвестування в цінні папери та інші фінансові інструменти.

17.5. Наявність оформленого відповідно до законодавства договору про управління є підставою для передання цінних паперів, інших фінансових інструментів та грошових коштів управителю в управління.

17.6. Договір про управління майном не тягне за собою переходу права власності до управителя на цінні папери, інші фінансові інструменти та грошові кошти, передані в управління.

17.7. Договір про управління цінними паперами, іншими фінансовими інструментами і грошовими коштами, призначеними для інвестування в цінні папери та інші фінансові інструменти, може передбачати виникнення у торговця цінними паперами права довірчої власності на передані йому в управління цінні папери, інші фінансові інструменти і грошові кошти, призначені для інвестування в цінні папери та інші фінансові інструменти, а також виникнення права довірчої власності на грошові кошти, цінні папери, інші фінансові інструменти, отримані торговцем цінними паперами від управління цінними паперами та іншими фінансовими інструментами.

17.8. Управитель, якщо це визначено договором про управління майном, є довірчим власником цього майна, яким він володіє, користується і розпоряджається відповідно до закону та договору управління майном. Законом чи договором управління майном можуть бути передбачені обмеження права довірчої власності управителя.

17.9. Права та обов'язки управителя по управлінню **переданими йому цінними паперами та іншими фінансовими інструментами** виникають з моменту їх отримання управителем або з моменту їх зарахування на рахунок у цінних паперах установника управління, керуючим якого (рахунку у цінних паперах) є управитель, або з моменту визначення управителя керуючим рахунком у цінних паперах установника управління, на якому (рахунку у цінних паперах) вже обліковуються цінні папери, що передаються в управління.

17.10. Цінні папери та інші фінансові інструменти передаються в управління з усією сукупністю засвідчених ними прав. Відповідно до умов, передбачених договором про управління, а також законодавством, управитель, який отримав в управління цінні папери, самостійно та від свого імені реалізовує всі права, засвідчені цими цінними паперами.

17.11. Цінні папери та інші фінансові інструменти, які придбаваються управителем у власність установника управління в процесі виконання договору про управління, є об'єктами управління з моменту набуття установником управління прав власності на них. При цьому додаткові договори до договору про управління між установником управління та управителем щодо передання таких цінних паперів та інших фінансових інструментів в управління не укладаються.

17.12. Емісійні цінні папери, щодо яких здійснюється управління та які існують у бездокументарній формі, мають обліковуватися на рахунку в цінних паперах установника управління у депозитарній установі. Управитель є керуючим цього рахунку в цінних паперах. Повноваження та обов'язки управителя як керуючого рахунком у цінних паперах установника управління визначаються договором про управління.

17.13. **Передання в управління грошових коштів** у готівковій формі здійснюється шляхом унесення установником управління цих грошових коштів у касу управителя. Моментом отримання грошових коштів управителем вважається момент видачі управителем установнику управління касового ордера або іншого документа, що є підтвердженням про внесення грошових коштів у готівковій формі.

17.14. Передання в управління грошових коштів у безготівковій формі з рахунку установника управління здійснюється шляхом видачі установником управління платіжного доручення обслуговуючому банку про переказ зі свого поточного рахунку відповідної суми грошових коштів на окремий поточний рахунок управителя. Моментом отримання грошових коштів управителем вважається момент їх зарахування на окремий поточний рахунок управителя.

17.15. Якщо договором про управління передбачено, що грошовими коштами для інвестування в цінні папери та інші фінансові інструменти будуть грошові кошти, отримані управителем в процесі виконання договору про управління переданими йому установником управління цінними паперами та іншими фінансовими інструментами (як дохід за цими цінними паперами та іншими фінансовими інструментами, дохід від продажу цих цінних паперів та інших фінансових інструментів), то права і обов'язки сторін щодо управління грошовими коштами для інвестування в цінні папери та інші фінансові інструменти виникають лише з моменту отримання управителем таких грошових коштів.

17.16. Грошові кошти, набуті управителем у власність установника управління в процесі виконання договору управління, є об'єктом управління з моменту отримання їх управителем. При цьому додаткові договори між установником управління та управителем про передання таких грошових коштів не укладаються.

17.17. Договором про управління може бути передбачено, що всі отримані управителем у власність установника управління грошові кошти після їх отримання підлягають переданню останньому в повному обсязі у термін або протягом строку, зазначеного в договорі.

17.18. Грошові кошти, що знаходяться в управлінні управителя, призначені для інвестування в цінні папери та інші фінансові інструменти в інтересах установника управління або визначених ним третіх осіб.

17.19. Умови **договору про управління** визначаються сторонами відповідно до законодавства.

17.20. Крім істотних умов та умов, визначених розділом II цього Положення, договір про управління має містити такі положення:

а) порядок передачі установником управління цінних паперів та інших фінансових інструментів та грошових коштів в управління управителю;

б) порядок припинення управління та повернення управителем грошових коштів та цінних паперів та інших фінансових інструментів установнику управління;

в) порядок нарахування та виплати плати управителю за управління;

г) інвестиційну декларацію управителя, яка визначає напрями та способи інвестування об'єктів управління;

ґ) порядок обмеження ризиків при управлінні цінними паперами та іншими фінансовими інструментами та грошовими коштами;

д) підтвердження, що інформація про загальний характер та/або джерела потенційного конфлікту інтересів надана клієнту;

е) порядок повідомлення установника управління про можливі негативні наслідки при виконанні договору про управління.

є) порядку обрання управителем обслуговуючого банку з метою відкриття рахунків для обслуговування грошових коштів установника управління, що отримані управителем в управління.

17.21. Інвестиційна декларація є невід'ємною частиною договору про управління. Інвестиційна декларація є обов'язковою для виконання управителем.

17.21.1. Управитель має роз'яснити установнику управління положення інвестиційної декларації (змін до неї) та порядок обмеження ризиків при управлінні цінними паперами та іншими фінансовими інструментами та грошовими коштами до укладання договору про управління.

17.21.2. В інвестиційній декларації зазначаються:

- мета управління;

- перелік об'єктів інвестування;

- прийнятна структура об'єктів управління, підтримувати яку управитель має протягом строку дії договору про управління.

17.21.3. Укладання договору про управління є згодою установника управління з усіма положеннями інвестиційної декларації, включаючи згоду на інвестування належних йому об'єктів управління в перераховані в інвестиційній декларації об'єкти інвестування.

17.21.4. Внесення змін в інвестиційну декларацію здійснюється в порядку, встановленому для внесення змін до договору про управління.

17.22. Управитель має повідомляти установника управління про можливі негативні наслідки виконання договору про управління у разі зміни кон'юнктури

фінансового ринку, ділової активності тощо. Таке повідомлення здійснюється в порядку, визначеному умовами договору.

17.23. Торговець цінними паперами, який провадить діяльність з управління цінними паперами, може надавати консультації, пов'язані з обслуговуванням установника управління.

17.24. При здійсненні діяльності з управління цінними паперами торговець не має права:

а) набувати цінні папери певного виду та кількості, які не передбачені інвестиційною декларацією при здійсненні діяльності з управління цінними паперами;

б) безоплатно відчужувати цінні папери, що знаходяться в його управлінні;

в) придбавати за рахунок грошових коштів клієнта, що знаходяться у його управлінні, цінні папери, власником яких є сам торговець;

г) відчужувати цінні папери клієнта, що знаходяться в його управлінні, у свою власність, у власність осіб, що володіють понад 10 відсотками статутного капіталу цього торговця;

г) придбавати за рахунок грошових коштів клієнта, що знаходяться в його управлінні, цінні папери, емітентом яких є його учасник або інша пов'язана особа;

д) придбавати за рахунок грошових коштів клієнта, що знаходяться в його управлінні, цінні папери емітентів, що знаходяться в процесі припинення, у тому числі відповідно до законодавства про банкрутство, якщо інформація про це була оприлюднена відповідно до законодавства;

е) відчужувати цінні папери клієнта, що знаходяться в його управлінні, з відстрочкою платежу більше ніж на 10 днів, якщо інше не передбачено договором про управління;

є) надавати в заставу цінні папери, що знаходяться в його управлінні, як забезпечення виконання власних зобов'язань, зобов'язань своїх учасників та інших осіб;

ж) передавати управління цінними паперами та грошовими коштами клієнта третій особі;

з) передавати грошові кошти, що знаходяться в його управлінні, на користь третіх осіб або вносити зазначені грошові кошти на рахунок (рахунки), розпорядником якого (яких) визначено третю особу (осіб);

і) укладати за рахунок грошових коштів, що знаходяться в його управлінні, договори страхування (придбавати страхові поліси), отримувачами відшкодування за яким визначені треті особи;

ї) укладати договори, за якими цей управитель одночасно представляє інтереси двох установників управління, крім договорів, що укладаються на фондовій біржі.

17.25. При здійсненні діяльності з управління цінними паперами торговець, в управління якого знаходяться цінні папери власного випуску, не має права:

а) відчужувати та обмінювати такі цінні папери;

б) передавати у заставу такі цінні папери з метою забезпечення виконання власних зобов'язань, зобов'язань будь-яких інших осіб (за винятком зобов'язань, які виникли у зв'язку з виконанням управителем відповідного договору про управління).

Глава 5. Права, обов'язки та обмеження прав торговця цінними паперами при провадженні професійної діяльності

18. Торговець цінними паперами при провадженні будь-якого виду професійної діяльності має право:

18.1. здійснювати строкові операції як за власний рахунок, так і за рахунок своїх клієнтів в їх інтересах;

18.2. виступати поручителем або гарантом виконання зобов'язань перед третіми особами за договорами, що укладаються від імені клієнта такого торговця, отримуючи за це винагороду, що визначається договором торговця з клієнтом;

18.3. надавати консультаційні послуги щодо емісії, обігу та обліку цінних паперів, щодо прав та обов'язків емітента, інвестора та/або особи, яка видала неемісійний цінний папір, щодо обігу та обліку інших фінансових інструментів, а також щодо здійснення фінансових інвестицій у зазначені цінні папери та інші фінансові інструменти.

19. Торговець цінними паперами при провадженні будь-якого виду професійної діяльності зобов'язаний:

19.1. дотримуватися встановлених законодавством пруденційних нормативів та інших показників (нормативів), які обмежують ризики за операціями з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами;

19.2. здійснювати заходи відповідно до вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;

19.3. надавати до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку адміністративні дані щодо своєї діяльності відповідно до нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, що встановлюють склад, строки та порядок їх надання;

19.4. подавати до загальнодоступної інформаційної бази даних Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про ринок цінних паперів для подальшого розміщення інформацію про всі вчинені поза фондовою біржею ним або за його участю правочини щодо емісійних цінних паперів.

20. Торговець цінними паперами при провадженні будь-якого виду професійної діяльності не має права:

20.1. здійснювати операції з емісійними цінними паперами або іншими емісійними фінансовими інструментами, випуск яких не зареєстрований Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку в установленому

законодавством порядку, якщо державна реєстрація таких емісійних цінних паперів або інших емісійних фінансових інструментів передбачена законодавством;

20.2. здійснювати правочини (крім укладання додаткових договорів щодо зміни терміну/строку оплати та/або строку здійснення переходу прав власності на цінні папери, або щодо розірвання раніше укладених договорів) з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами, обіг, розміщення яких зупинено у встановленому законодавством порядку, починаючи з дати оприлюднення інформації про такі події на офіційному веб-сайті Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

20.3. здійснювати операції з купівлі, продажу або міни цінних паперів та інших фінансових інструментів власного випуску (крім розміщення, викупу цінних паперів торговцем як емітентом та продажу торговцем як емітентом викуплених цінних паперів; придбання банком власних акцій з урахуванням обмежень, визначених Законом України «Про банки і банківську діяльність», та посередницької діяльності банку з купівлі-продажу власних акцій);

20.4. розривати договори купівлі-продажу цінних паперів, що укладаються на фондовій біржі, крім випадків, передбачених законом.

21. Торговець не має права здійснювати види діяльності, які не передбачені законом.

Розділ V. Облік та звітність щодо операцій з цінними паперами

Глава 1. Порядок ведення внутрішнього обліку торговця цінними паперами

1. Торговець здійснює ведення внутрішнього обліку в паперовій та/або електронній формах відповідно до Правил (умов) торгівлі.

2. Об'єктами внутрішнього обліку торговця є:

а) договори, укладені торговцем при здійсненні ним брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами, разові замовлення до договорів на брокерське обслуговування, строкові операції, інші операції з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами та грошовими коштами, а також пов'язані з ними права та зобов'язання;

б) цінні папери та інші фінансові інструменти, які є об'єктами цивільних прав за правочинами, їх рух;

в) грошові кошти, призначені для здійснення правочинів з цінними паперами та іншими фінансовими інструментами, та грошові кошти, отримані внаслідок здійснення правочинів з цінними паперами та іншими фінансовими інструментами, їх рух.

3. Внутрішній облік ведеться в грошовому вираженні з урахуванням вимог валютного законодавства та в кількісному вираженні в одиницях цінних паперів та інших фінансових інструментів певного виду.

4. При веденні внутрішнього обліку в електронній формі має забезпечуватись:

- можливість перегляду та переведення на паперовий або машинний носій (магнітний, оптичний чи електронний) будь-яких даних, які містяться у внутрішньому обліку;

- формування резервних копій даних внутрішнього обліку в електронній формі;
- захист даних внутрішнього обліку від несанкціонованого доступу сторонніх осіб, випадкового пошкодження чи внесення несанкціонованих змін;
- роздрукування журналу обліку та реєстрів внутрішнього обліку в повному обсязі та/або витягів з них.

5. Внутрішній облік грошових коштів, цінних паперів або інших фінансових інструментів, які знаходяться у власності торговця, цінних паперів або інших фінансових інструментів власних випусків, а також договорів при здійсненні дилерської діяльності торговця ведеться відокремлено від внутрішнього обліку грошових коштів, цінних паперів або інших фінансових інструментів клієнтів, а також договорів, укладених за дорученням чи в інтересах клієнтів торговця.

6. Внутрішній облік повинен забезпечувати можливість відображення виконання договору частинами, якщо це передбачено умовами договору.

7. Складовими внутрішнього обліку є:

- документи внутрішнього обліку;
- журнал (журнали) обліку;
- реєстри внутрішнього обліку;
- акти проведення звірки наявності грошових коштів та цінних паперів або інших фінансових інструментів;
- звіти торговця клієнтам;
- інші журнали та реєстри внутрішнього обліку, визначені внутрішніми документами торговця.

8. Записи у внутрішньому обліку вносяться на підставі документів внутрішнього обліку, до яких належать:

- договори або інші документи, які підтверджують факти укладання, виконання, зміни умов та розірвання договорів;
- разові замовлення, інші передбачені договором доручення клієнтів;
- документи, якими підтверджуються факти проведення строкових операцій;
- банківські та/або інші документи, якими підтверджуються факти проведення грошових розрахунків за цінні папери або інші фінансові інструменти, виконання умов договору про управління, операції з грошовими коштами;
- документи, що підтверджують факти здійснення операцій з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами (виписки, довідки з рахунків у цінних паперах тощо);
- документи, повідомлення, які отримує торговець від фондових бірж, депозитарних установ та Розрахункового центру, що є підставою для виникнення, зміни або припинення цивільних прав та обов'язків за договорами щодо цінних паперів або інших фінансових інструментів;
- рішення та інші документи органів державної влади, у тому числі судової, які є підставою для виникнення, зміни або припинення цивільних прав та обов'язків за договорами щодо цінних паперів або інших фінансових інструментів;
- інші документи, які підтверджують факти, пов'язані з укладанням і виконанням договору, припиненням обов'язків з інших причин, зі зміною умов договору, з проведенням розрахунків за договором, з виконанням, зміною чи

припиненням договору, який укладений між торговцем і клієнтом, повністю або частково.

9. Документи внутрішнього обліку складаються та засвідчуються відповідно до вимог законодавства, у тому числі Правил (умов) торгівлі.

10. Торговець повинен забезпечити зберігання документів внутрішнього обліку відповідно до законодавства протягом п'яти років з моменту їх отримання або складання, якщо інше не встановлено законодавством.

11. До *журналу (журналів) обліку* вноситься інформація про всі договори, разові замовлення, зміни до них, строкові операції, що стосуються здійснення торговцем професійної діяльності на фондовому ринку, в хронологічному порядку у міру виникнення подій.

12. Журнал обліку має містити таку інформацію:

а) щодо договорів при здійсненні брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу та управління цінними паперами:

реквізити ідентифікації договору;

реквізити сторін договору, зазначені в пункті 7 розділу II цього Положення;

предмет договору з визначенням виду послуги, яку надає торговець за договором;

реквізити ідентифікації цінного папера або іншого фінансового інструменту (за винятком договору на брокерське обслуговування та договору про управління): **вид/тип/різновид/найменування цінних паперів; серія цінних паперів – за наявності; вид опціонних сертифікатів – для випуску опціонних сертифікатів, вид іншого фінансового інструменту; найменування (позначення) деривативу, прийняте на фондовій біржі; найменування емітента цінного папера або іншого фінансового інструменту (або особи, яка видала цінний папір), прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності) особи, яка видала цінний папір; код за ЄДРПОУ - для емітента (або особи, яка видала цінний папір) - резидента, номер реєстрації - для емітента (або особи, яка видала цінний папір) - нерезидента, для фізичної особи, яка видала цінний папір, - реєстраційний номер облікової картки платника податків (у разі відсутності відповідно до законодавства не зазначається); номінальна вартість цінного папера або іншого фінансового інструменту в разі наявності (сума векселя - для векселів, частка консолідованого іпотечного боргу, **що припадає на один сертифікат участі**, - для іпотечних сертифікатів участі, премія - для опціонних сертифікатів) - у національній чи іноземній валюті; форма випуску та форма існування цінного папера; міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів (для емісійних цінних паперів, а також інших фінансових інструментів, якщо присвоєння цього коду для них передбачено законами України); інші реквізити ідентифікації відповідно до виду фінансового інструменту;**

кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів (крім договорів на брокерське обслуговування);

суму договору (крім договорів на брокерське обслуговування) або ціну цінних паперів за першою та другою частинами операції за договором РЕПО;

термін дії договору;

дату виконання (розірвання) договору;

реквізити ідентифікації договору, разового замовлення, на виконання якого укладений договір на виконання, договір на придбання (зазначається для договорів на виконання, на придбання);

реквізити біржового контракту (зазначається для договорів на виконання, на придбання, укладених на фондовій біржі);

вказівки щодо того, чи є торговець керуючим рахунком у цінних паперах клієнта;

дату виконання першої частини операції за договором РЕПО;

б) щодо разових замовлень:

реквізити ідентифікації разового замовлення (номер та дата надання разового замовлення, термін дії замовлення);

реквізити ідентифікації договору на брокерське обслуговування, до якого надано разове замовлення;

вид послуги (купівля, продаж, міна), яку надає торговець;

реквізити ідентифікації цінного папера або іншого фінансового інструменту (за винятком договору на брокерське обслуговування та договору про управління): **вид/тип/різновид/найменування цінних паперів; серія цінних паперів – за наявності; вид опціонних сертифікатів – для випуску опціонних сертифікатів, вид іншого фінансового інструменту; найменування (позначення) деривативу, прийняте на фондовій біржі; найменування емітента цінного папера або іншого фінансового інструменту (або особи, яка видала цінний папір), прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності) особи, яка видала цінний папір; код за ЄДРПОУ - для емітента (або особи, яка видала цінний папір) - резидента, номер реєстрації - для емітента (або особи, яка видала цінний папір) - нерезидента, для фізичної особи, яка видала цінний папір, - реєстраційний номер облікової картки платника податків (у разі відсутності відповідно до законодавства не зазначається); номінальна вартість цінного папера або іншого фінансового інструменту в разі наявності (сума векселя - для векселів, частка консолідованого іпотечного боргу, **що припадає на один сертифікат участі**, - для іпотечних сертифікатів участі, премія - для опціонних сертифікатів) - у національній чи іноземній валюті; форма випуску та форма існування цінного папера; міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів (для емісійних цінних паперів, а також інших фінансових інструментів, якщо присвоєння цього коду для них передбачено законами України); інші реквізити ідентифікації відповідно до виду фінансового інструменту;**

кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів;

ціну одного цінного папера або іншого фінансового інструменту або однозначні умови її визначення відповідно до виду разового замовлення до договору на брокерське обслуговування;

дату виконання (анулювання) разового замовлення;

в) щодо строкових операцій:

ідентифікаційний номер за реєстром договорів, що формується фондовою біржею;

дату проведення строкової операції;

реквізити сторін укладених строкових контрактів, зазначені в пункті 7 розділу II цього Положення;

предмет строкової операції з визначенням: виду послуг, які надає торговець (купівля або продаж); реквізити ідентифікації строкового контракту (код (позначення) строкового контракту); найменування строкового контракту; ціна, за якою укладені строкові контракти за строковою операцією; кількості укладених строкових контрактів;

реквізити ідентифікації договору комісії, договору доручення або разового замовлення до договору на брокерське обслуговування, на виконання якого проведено строкову операцію;

дату виконання строкових контрактів.

13. Торговець може вносити до журналу обліку додаткову інформацію щодо доручень, звітів торговця, які надаються клієнтам, звітів торговцю від інших торговців (у разі якщо це передбачено відповідним договором), розпоряджень, операцій тощо.

14. Відображення інформації в журналі обліку здійснюється не пізніше наступного робочого дня з дати виникнення такої інформації.

15. Усі разові замовлення підлягають реєстрації у відповідному журналі обліку, що є складовою внутрішнього обліку, з обов'язковим зазначенням часу та дати отримання такого разового замовлення.

16. *Реєстр разових замовлень* є сукупністю записів про разові замовлення, отримані торговцем від клієнта. Реєстр складається торговцем в паперовій або електронній формі та повинен містити всі реквізити, визначені пунктом 7.3 глави 1 розділу IV цього Положення, щодо кожного разового замовлення клієнта, отриманого за певний період часу, а також додаткові дані:

дату складання Реєстру;

номер Реєстру, який наданий торговцем відповідно до встановленого ним порядку нумерації Реєстрів;

період часу, за який складений Реєстр (зазначаються дата його початку та закінчення);

підпис клієнта або уповноваженої особи клієнта та відбиток печатки - у випадку надання разових замовлень юридичною особою (за наявності печатки);

підпис уповноваженої особи торговця, засвідчений печаткою торговця (за наявності).

17. *Реєстри внутрішнього обліку* ведуться торговцем для забезпечення внутрішнього обліку грошових коштів, цінних паперів та інших фінансових інструментів, що належать торговцю та його клієнтам, а також зобов'язань щодо грошових коштів, цінних паперів та інших фінансових інструментів.

18. Торговець здійснює ведення таких реєстрів внутрішнього обліку:

реєстр внутрішнього обліку грошових коштів та розрахунків за договорами і операціями з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами;

реєстр внутрішнього обліку цінних паперів та інших фінансових інструментів.

19. Торговець веде реєстр внутрішнього обліку грошових коштів та розрахунків за договорами і операціями з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами, а також реєстр внутрішнього обліку цінних паперів або інших фінансових інструментів у розрізі номера (коду) рахунку внутрішнього обліку торговця, клієнта.

20. Рахунки внутрішнього обліку використовуються торговцем тільки в рамках внутрішнього обліку.

21. Торговець самостійно визначає нумерацію, найменування та структуру рахунків внутрішнього обліку.

22. Журнал (журнали) обліку та реєстри внутрішнього обліку повинні забезпечувати можливість групування даних за договорами, за видом професійної діяльності, за реквізитами ідентифікації цінних паперів та інших фінансових інструментів, за договорами, укладеними на організаторах торгівлі, або договорами на позабіржовому ринку, за кожним клієнтом, за датою здійснення операції або датою укладання/виконання договору.

23. Журнал (журнали) обліку та реєстри внутрішнього обліку можуть також забезпечувати групування даних і за іншими параметрами, визначеними внутрішніми документами торговця.

24. У реєстрі внутрішнього обліку грошових коштів та розрахунків за договорами і операціями з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами відображаються відомості про всі операції, пов'язані з рухом грошових коштів торговця та його клієнтів, а також залишки грошових коштів торговця та його клієнтів за місцями їх обліку (зберігання). Облік грошових коштів ведеться в грошовому вираженні.

25. Реєстр внутрішнього обліку грошових коштів та розрахунків за договорами і операціями з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами має містити:

- номер (код) рахунку внутрішнього обліку торговця, клієнта;
- реквізити ідентифікації договору, строкової операції або іншої операції, пов'язаної з рухом грошових коштів;
- дату проведення операції з грошовими коштами;
- номер (за наявності) та дату документа внутрішнього обліку, який підтверджує факти проведення грошових розрахунків (для операцій, за якими рух грошових коштів здійснюється через банківський рахунок торговця);
- найменування операції (внесення клієнтом грошових коштів, вилучення клієнтом грошових коштів, оплата клієнтом витрат, пов'язаних із виконанням договору, операції, винагороди торговцю, інші операції, встановлені внутрішніми документами торговця);
- вхідний залишок грошових коштів на рахунку внутрішнього обліку торговця, клієнта (для операцій, за якими рух грошових коштів здійснюється через банківський рахунок торговця);
- суму за операцією;
- розмір винагороди торговцю;
- суму витрат, пов'язаних із виконанням договору, операції;

вихідний залишок грошових коштів по рахунку внутрішнього обліку торговця, клієнта (для операцій, за якими рух грошових коштів здійснюється через банківський рахунок торговця).

26. Реєстр внутрішнього обліку цінних паперів та інших фінансових інструментів призначений для відображення всіх операцій, пов'язаних з рухом цінних паперів та інших фінансових інструментів торговця та його клієнтів, і визначення залишків цінних паперів та інших фінансових інструментів за місцями їх обліку (зберігання). Облік цінних паперів та інших фінансових інструментів ведеться у кількісному вираженні (в одиницях).

27. Торговець окремо здійснює:

облік цінних паперів або інших фінансових інструментів клієнтів відповідно до укладених договорів;

облік цінних паперів або інших фінансових інструментів, що належать торговцю.

28. Реєстр внутрішнього обліку цінних паперів та інших фінансових інструментів має містити:

номер (код) рахунку внутрішнього обліку торговця, клієнта;

вид цінного папера або іншого фінансового інструменту (найменування (код) деривативу, прийняте на фондовій біржі);

найменування емітента цінного папера або іншого фінансового інструменту (або особи, яка видала цінний папір), прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності) особи, яка видала цінний папір; код за ЄДРПОУ - для емітента (або особи, яка видала цінний папір) - резидента, номер реєстрації - для емітента (або особи, яка видала цінний папір) - нерезидента, для фізичної особи, яка видала цінний папір, - реєстраційний номер облікової картки платника податків (у разі відсутності відповідно до законодавства не зазначається);

міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів (для емісійних цінних паперів, а також інших фінансових інструментів, якщо присвоєння цього коду для них передбачено законами України);

номер договору або іншої операції з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами;

дату проведення операції з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами;

номер (за наявності) та дату документа внутрішнього обліку, який підтверджує факти здійснення операцій з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами (для операцій, за якими зміни в системах обліку прав власності на цінні папери вносяться на підставі розпоряджень торговця);

найменування операції (поставка цінних паперів або інших фінансових інструментів, одержання цінних паперів або інших фінансових інструментів, інші операції, встановлені внутрішніми документами торговця);

вихідний залишок цінних паперів або інших фінансових інструментів по рахунку (для операцій, за якими зміни в системах обліку прав власності на цінні папери вносяться на підставі розпоряджень торговця);

кількість цінних паперів або інших фінансових інструментів за операцією;

вихідний залишок цінних паперів або інших фінансових інструментів по рахунку (для операцій, за якими зміни в системах обліку прав власності на цінні папери вносяться на підставі розпоряджень торговця).

29. Облік зобов'язань за цінними паперами, іншими фінансовими інструментами та грошовими коштами ведеться торговцем відповідно до укладених договорів та інформації, що міститься у журналі (журналах) обліку та реєстрах внутрішнього обліку.

Глава 2. Звірка наявності грошових коштів, цінних паперів та інших фінансових інструментів

30. Торговець зобов'язаний проводити періодичну звірку фактичної наявності грошових коштів, цінних паперів та інших фінансових інструментів на власних рахунках та на рахунках клієнтів, управління якими здійснюється ним відповідно до договорів з цими клієнтами.

31. Звірка наявності цінних паперів та інших фінансових інструментів проводиться у розрізі випусків цінних паперів та інших фінансових інструментів, які знаходяться на балансі торговця, а також за всіма цінними паперами та іншими фінансовими інструментами клієнтів, стосовно яких торговцю клієнтом надані повноваження з розпорядження та реалізації прав за цінними паперами та іншими фінансовими інструментами, а також за всіма цінними паперами та іншими фінансовими інструментами клієнтів, переданих торговцю в управління.

32. Дані стосовно залишків грошових коштів у реєстрі внутрішнього обліку грошових коштів та розрахунків за договорами і операціями з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами звіряються з даними бухгалтерського обліку грошових коштів, з виписками із рахунків на поточну дату.

33. Дані стосовно залишків цінних паперів та інших фінансових інструментів звіряються торговцем з даними рахунків бухгалтерського обліку, з виписками з рахунків у цінних паперах (особових рахунків) на звітну дату.

34. Звірка наявності грошових коштів проводиться не рідше одного разу на місяць.

35. Звірка наявності цінних паперів та інших фінансових інструментів проводиться торговцем:

а) протягом 10 робочих днів місяця, наступного за кварталом, протягом якого змінювався залишок цінних паперів та інших фінансових інструментів;

б) щороку щодо всіх цінних паперів та інших фінансових інструментів протягом місяця, наступного за роком, за який проводиться звірка.

36. За підсумками проведення звірки торговець складає акт проведення звірки із зазначенням у разі наявності розбіжностей, виявлених під час проведення звірки.

37. Акт проведення звірки підписується фахівцем торговця, який проводив звірку, фахівцем, відповідальним за ведення внутрішнього обліку відповідно до внутрішніх документів торговця, та головним бухгалтером торговця або іншою особою, яка веде бухгалтерський облік торговця.

Глава 3. Порядок складання та направлення звітності торговця цінними паперами

38. Торговець складає та подає до НКЦПФР місячні та нерегулярні адміністративні дані у вигляді електронних документів відповідно до нормативно-правового акту НКЦПФР щодо подання адміністративних даних та інформації у вигляді електронних документів до НКЦПФР.

39. Адміністративні дані складаються з довідок, склад та структура яких визначені нормативно-правовим актом НКЦПФР про порядок складання та подання адміністративних даних щодо діяльності торговців цінними паперами до НКЦПФР. Всі довідки мають бути заповнені, містити достовірну та повну інформацію.

40. Торговець цінними паперами подає дані до центрального апарату НКЦПФР у такі строки:

місячні - не пізніше останнього числа місяця, наступного за звітним;

нерегулярні - протягом трьох робочих днів після дати виникнення нерегулярних даних.

41. Торговець цінними паперами подає до загальнодоступної інформаційної бази даних НКЦПФР про ринок цінних паперів для подальшого розміщення інформацію про всі вчинені поза фондовою біржею ним або за його участю правочини щодо емісійних цінних паперів протягом трьох робочих днів після дати виникнення (виконання) правочину щодо емісійних цінних паперів за формою, визначеною нормативно-правовим актом НКЦПФР щодо подання та розміщення інформації в загальнодоступній інформаційній базі даних НКЦПФР торговцями цінними паперами та фондовими біржами.

42. Торговець цінними паперами у процесі провадження професійної діяльності подає до НКЦПФР відомості та документи відповідно до вимог нормативно-правового акту НКЦПФР щодо ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) - діяльності з торгівлі цінними паперами.

43. Торговець цінними паперами подає звітність до саморегулювальної організації та/або об'єднання професійних учасників, членом якого він є. Склад, порядок та строки подання такої звітності встановлені внутрішніми документами об'єднання.

Розділ VI. Облік та звітність щодо коштів клієнтів

1. Торговець здійснює окремо облік грошових коштів клієнтів, які передані йому для здійснення операцій з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами, окремо облік грошових коштів клієнтів відповідно до укладених договорів та окремо облік власних грошових коштів.

2. Відомості про всі операції, пов'язані з рухом грошових коштів клієнтів, а також залишки грошових коштів клієнтів за місцями їх обліку (зберігання) відображаються у реєстрі внутрішнього обліку грошових коштів та розрахунків за договорами і операціями з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами у розрізі номера (коду) рахунку внутрішнього обліку клієнта.

3. При здійсненні діяльності з управління цінними паперами торговець веде облік грошових коштів клієнтів, що перебувають в управлінні торговця, на окремих поточних рахунках, які відкриваються торговцем у банку.

4. Звірка наявності грошових коштів проводиться не рідше одного разу на місяць відповідно до глави 2 розділу V цього Положення.

5. На вимогу клієнта торговець зобов'язаний надати банківські та/або інші документи, якими підтверджуються факти проведення грошових розрахунків за цінні папери або інші фінансові інструменти, виконання умов договору про управління, операції з грошовими коштами, у разі якщо така умова передбачена договором з клієнтом.

6. Звіт брокера/управителя, що складається торговцем та надається клієнту відповідно до розділу III цього Положення, обов'язково містить інформацію щодо вхідних та вихідних залишків грошових коштів за договорами, рух грошових коштів за якими здійснюється через банківський рахунок торговця.

7. Порядок та строки повернення торговцем клієнту грошових коштів, попередньо внесених клієнтом для виконання операцій з цінними паперами та іншими фінансовими інструментами, та грошових коштів, отриманих торговцем в результаті виконання операцій з цінними паперами та іншими фінансовими інструментами, встановлюється договором між торговцем та клієнтом.

Розділ VII. Вимоги, спрямовані на врегулювання та запобігання конфлікту інтересів при провадженні професійної діяльності на фондовому ринку

1. Керівник або службовець Торговця не можуть брати участь у підготовці та прийнятті рішення щодо прийняття Торговцем будь-якого зобов'язання на їх користь.

2. Керівник, службовець або призначений експерт Торговця не можуть брати участь у підготовці та прийнятті рішення на користь установи або підприємства, в якому вони, їх близькі родичі або підприємство, яким вони володіють, мають діловий інтерес.

3. Особа, яка є членом органу управління або службовцем Торговця, може укладати договори з цим Торговцем щодо надання такій особі відповідних фінансових послуг на умовах, що не відрізняються від звичайних.

4. Особа, яка є членом органу управління Торговця, не може укладати договори щодо надання Торговцю професійних послуг (робіт), якщо загальні збори власників не нададуть попередньої згоди на укладення такого договору.

5. Торговець з метою запобігання виникнення конфлікту інтересів з Клієнтом або декількома Клієнтами, провадить професійну діяльність з урахуванням обов'язків та обмежень, встановлених цим Положенням та чинним законодавством України.

Розділ VIII. Порядок і строки розгляду звернень клієнтів та професійних учасників фондового ринку

1. Громадяни та юридичні особи мають право направити Торговцю скарги, пропозиції, заяви та зауваження (далі – звернення) в письмовій формі з дотриманням вимог щодо оформлення звернення шляхом направлення звернення поштою або особистого вручення звернення заявником.

2. Звернення фізичної особи має містити:

- прізвище, ім'я та по – батькові;

- місце проживання та засоби зв'язку;
- суть питання;
- дату звернення;
- особистий підпис.

3. Звернення юридичної особи має містити:

- повне та скорочене найменування;
- місцезнаходження та засоби зв'язку;
- суть питання;
- вихідний номер та дату реєстрації звернення у журналі вихідної кореспонденції;
- підпис уповноваженої особи та печатку підприємства.

4. Усі звернення мають бути зареєстровані у журналі вхідної кореспонденції Торговця не пізніше кінця робочого дня, в який було отримано звернення. Зареєстровані звернення передаються керівнику Торговця або особі, що здійснює його повноваження, для розгляду та прийняття не пізніше другого робочого дня рішення про передання звернення разом з поясненнями та/або відповідними документами до структурного підрозділу Торговця або особі, до компетенції якої відноситься порушене у зверненні питання.

5. Торговець має право залишити звернення без розгляду, якщо:

- звернення оформлене без дотримання вимог п. 2 та 3 цього Положення;
- питання, порушені в отриманому Торговцем зверненні не містять даних, необхідних для прийняття обґрунтованого рішення;
- звернення надійшло від особи, що не має відповідних повноважень;
- повторне звернення не містить нової інформації по суті порушеного питання, за умови, що Торговець надав обґрунтовану відповідь на попереднє звернення;
- звернення надійшло від заявника, що визнаний судом недієздатною особою.

Рішення про залишення звернення без розгляду приймається керівником Торговця, або особою, що виконує його обов'язки.

Звернення, залишені без розгляду, направляються заявникові з відповідними роз'ясненнями не пізніш як через п'ять робочих днів від дня його отримання Торговцем.

6. За результатами вивчення порушеного у зверненні питання, перевірки викладених фактів та припущень, особа, якій доручено розгляд звернення, на підставі зібраних даних готує відповідь на звернення, в якій викладається ґрунтовний аналіз порушеного у зверненні питання, за необхідності описуються вжиті Торговцем заходи та рекомендації щодо вчинення заявником певних дій для вирішення питання. У разі якщо за результатами вивчення звернення особою було виявлено порушення прав заявника, що спричинено діями (бездіяльністю) співробітників та/або посадових осіб Торговця, він надає керівнику Торговця або особі, що виконує його обов'язки, необхідну інформацію з пропозиціями щодо уникнення подібних питань у подальшому.

7. Відповідь на звернення за підписом керівника Торговця або особи, що виконує обов'язки керівника, направляється заявнику поштою за адресою, вказаною заявником у зверненні, або передається особисто заявнику (уповноваженій особі заявника), що підтверджується розпискою заявника або його уповноваженою особою.

8. Звернення розглядаються і вирішуються у термін не більше одного місяця від дня їх надходження, а ті, які не потребують додаткового вивчення, - невідкладно, але не пізніше п'ятнадцяти днів від дня їх отримання. Якщо в місячний термін вирішити порушені у зверненні питання неможливо, керівник Торговця або особа, що виконує його обов'язки, встановлюють необхідний термін для його розгляду, про що повідомляється особі, яка подала звернення. При цьому загальний термін вирішення питань, порушених у зверненні, не може перевищувати сорока п'яти днів.

Розділ IX. Процедура запобігання несанкціонованому доступу до службової інформації і її неправомірному використанню, у тому числі при суміщенні різних видів професійної діяльності

1. Відомості, які створюються, збираються, отримуються, використовуються, поширюються, охороняються та зберігаються Торговцем в процесі провадження діяльності, відносяться до інформації з обмеженим доступом, окрім інформації, що відповідно до законодавства є публічною.

2. Інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація щодо даних, проектів, схем, угод, листів, звернень, інших документів, доповідей, переговорів, зображень, цифр, знань, відомостей, тощо, що передається, запам'ятовується, зберігається, знаходиться, була чи є доступною, може бути знайдена чи знята, іншим чином відтворена, зафіксована, скопійована в аналоговому або цифровому вигляді, в усній формі, на паперових чи електронних носіях, магнітних, оптичних касетах та дисках, інших засобах збереження або передачі слухових, зорових образів або асоціацій з ними, в тих чи інших системах, що стосується Торговця, його клієнтів, потенційних клієнтів, контрагентів, партнерів та працівників Торговця або іншим чином пов'язана із діяльністю Торговця.

2.1. **Конфіденційна інформація** – інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень.

До конфіденційної інформації Торговця відноситься така інформація про:

- накази, рішення, протоколи органів управління Торговця;
- установчі документи та внутрішні положення;
- структуру власності та про власників;
- організаційну структуру, штатний розклад, чисельність і заробітну плату працівників Торговця;
- бази даних та інші комп'ютерні програми, які використовуються Торговцем при провадженні діяльності;
- відомості про господарські та фінансові операції Торговця;
- інша інформація, визначена Торговцем як конфіденційна.

Конфіденційна інформація Торговця може надаватися за його бажанням (згодою) на запит зацікавленої особи у порядку, визначеному цим Положенням, а також в інших випадках, визначених законом.

2.2. **Таємна інформація** – інформація, яка містить професійну таємницю Торговця, його клієнтів, контрагентів, партнерів та інших осіб, до якої ними обмежено доступ та розголошення якої може завдати шкоди особі, суспільству і державі.

До складу такої інформації відносяться, зокрема, відомості про:

- операції, які були проведені на користь чи за дорученням клієнта, здійснені ним угоди;
- фінансово-економічний стан клієнтів;
- про організаційно-правову структуру юридичної особи-клієнта, її керівників, напрями його діяльності;
- відомості стосовно комерційної діяльності клієнтів чи комерційної таємниці, будь-якого проекту, інша комерційна інформація;
- інша інформація, що збирається Торговцем за дорученням клієнта.

2.3. **Службова інформація** – вся інша інформація з обмеженим доступом, що має обіг в Торговці та не віднесена до конфіденційної чи таємної інформації (проекти договорів та меморандумів, аналітичні і доповідні записки, інформація про переговори та домовленості, листування між підрозділами, висновки та звіти уповноважених осіб Торговця, поштова та інша кореспонденція тощо).

2.4. Інформація з обмеженим доступом Торговця є комерційною таємницею, крім інформації, яка відповідно до законодавства не становить комерційної таємниці. Комерційна таємниця не підлягає розкриттю іншим особам, за винятком випадків, передбачених чинним законодавством України, цим Положенням та рішеннями органів управління Торговця.

2.5. Інформація, що містить персональні дані, збирається, обробляється, зберігається та захищається у відповідності до вимог законодавства про захист персональних даних.

2.6. Торговець зобов'язаний забезпечити захист інформації, в тому числі інформації з обмеженим доступом, шляхом реалізації організаційних та технічних заходів, спрямованих на запобігання втратам, крадіжкам, несанкціонованому знищенню, викривленню, підробленню, копіюванню та неконтрольованому поширенню інформації з обмеженим доступом.

2.7. До **організаційних заходів Торговця щодо захисту інформації** відносяться контроль за виконанням вимог до приміщень, зберігання носіїв інформації, вимог до персоналу:

2.7.1. нежитлове приміщення, в якому Торговець провадить професійну діяльність, повинно бути повністю відокремленим від приміщень інших юридичних осіб. При суміщенні різних видів професійної діяльності, внутрішні підрозділи, що безпосередньо провадять діяльність з торгівлі цінними паперами та депозитарну діяльність депозитарної установи повинні бути розташовані в окремих кімнатах з обмеженням доступу сторонніх осіб до службової інформації, якщо доступ до неї не пов'язаний з виконанням ними функціональних обов'язків;

2.7.2. приміщення повинно бути обладнане охороною та протипожежною сигналізацією, унеможливити втрату або пошкодження з будь-яких причин вхідних та вихідних документів Торговця. Доступ до архіву (за наявності) повинен бути обмежений;

2.7.3. установчі документи, внутрішні положення та інші документи Торговця, що регламентують порядок провадження професійної діяльності на фондовому ринку, повинні зберігатися окремо від інших документів у приміщенні Торговця, зазначеному у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців та ліцензії;

2.7.4. документи, що містять інформацію з обмеженим доступом, повинні зберігатися в захищених і контрольованих місцях (сейфах, металевих шафах, виділених приміщеннях);

2.7.5. посадовим особам, персоналу Торговця цінними паперами, особам, які перебували у трудових відносинах з Торговцем та були звільнені відповідно до законодавства, забороняється розголошувати (поширювати) та відтворювати у будь-який спосіб інформацію з обмеженим доступом, що стала їм відома при виконанні посадових обов'язків, як у власних інтересах, так і в інтересах третіх осіб.

2.7.6. доступ до інформації, що є комерційною таємницею Торговця, надається:

- голові та членам колегіального виконавчого органу;
- голові одноосібного виконавчого органу та його заступникам;
- особам, що виконують обов'язки голови та членів виконавчого органу;
- головному бухгалтеру (особі, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку) в межах, необхідних для виконання службових обов'язків;
- іншим посадовим особам Торговця та фахівцям в межах, необхідних для виконання службових обов'язків.

Інші співробітники Торговця для вирішення разових питань допускаються до приміщення, де зберігаються документи щодо діяльності Торговця на підставі усного розпорядження керівника Торговця лише в присутності хоча б однієї з осіб, які вказані в цьому підпункті;

2.7.7. особи, що отримали доступ до інформації, що є комерційною таємницею Торговця, зобов'язані зберігати та підтримувати режим обмеженого доступу до інформації, не допускати та у міру можливостей попереджувати несанкціоноване використання інформації з обмеженим доступом;

2.7.8. співробітник Торговця, що отримав інформацію з обмеженим доступом на час роботи з такою інформацією і до її повернення, несе відповідальність за збереження отриманої інформації від несанкціонованого доступу інших осіб;

2.7.9. в день звільнення всі носії інформації з обмеженим доступом (документи, рукописи, креслення, чернетки, флеш-носії, диски, дискети, інше), передаються посадовою особою, співробітником Торговцю;

2.7.10. забороняється залишати, відтворювати інформацію з обмеженим доступом у місцях, де така інформація може стати доступною для ознайомлення іншим особам, що не мають право на таке ознайомлення, робити копії з інформації з обмеженим доступом, а також виносити інформацію з обмеженим доступом за межі Торговця.

2.8. До технічних заходів Торговця щодо захисту інформації відноситься контроль за дотриманням наступних вимог:

2.8.1. комп'ютерна техніка, що використовується Торговцем при провадженні ним професійної діяльності, повинна бути обладнана пристроями для безперебійного електроживлення. При суміщенні Торговцем професійної діяльності з депозитарною діяльністю депозитарної установи та інших видів депозитарної діяльності Торговець зобов'язаний мати два незалежних джерела електроживлення, а також джерела додаткового безперервного електроживлення на випадок зникнення електричного струму в електромережі.

2.8.2. Торговець здійснює розмежування доступу користувачів до інформації, засобів обчислювальної техніки і технічних засобів автоматизованих систем;

2.8.3. забороняється використання програмних, програмно-апаратних засобів, що не пройшли перевірки (випробування);

2.8.4. у разі необхідності Торговець здійснює демонтрування або тимчасове відключення технічних засобів, які не беруть участі в забезпеченні провадження професійної діяльності, від ліній зв'язку, сигналізації, керування та енергетичних мереж;

2.8.5. Торговець не рідше ніж раз на квартал здійснює перевірку відповідності засобів обчислювальної техніки, програмного забезпечення, засобів зв'язку встановленим вимогам щодо захисту інформації;

2.8.6. всі робочі станції, на яких здійснюється обробка інформації та ведення баз даних, повинні бути захищені системою паролів, які забезпечують точну ідентифікацію виконавця роботи. Співробітникам ТЦП забороняється розголошувати будь-кому відомості про систему паролів, шифрів та кодів, які використовуються допущеними до цієї роботи працівникам, залишати свої робочі місця не заблокувавши доступ до систем електронного обліку.

2.9. Програмно-технічний комплекс (далі – ПТК) Торговця повинен відповідати вимогам до програмних продуктів на фондовому ринку, затвердженим відповідним нормативно-правовим актом НКЦПФР.

Розділ X. Вимоги, спрямовані на запобігання маніпулюванню цінами на фондовому ринку, установлені торговцем цінними паперами

1. При визначенні ціни цінних паперів Торговець застосовує ринкові методи її визначення, виходячи з умов ринкової кон'юнктури та вільного вибору контрагентів.

2. Торговець не має права здійснювати фальсифікацію або створювати оманливий вигляд ринку цінних паперів з метою маніпуляції цінами або стабілізації ціни на будь-які цінні папери на штучному ціновому рівні, а саме здійснювати такі операції:

- укладати фіктивні угоди, що не призводять до зміни права власності на цінні папери;
- використовувати будь-які шахрайські схеми чи плани з метою введення в оману клієнтів чи інших осіб;
- використовувати інсайдерську інформацію при здійсненні угод з цінними паперами;
- подавати будь-яку неправдиву звітність або ухилятися від подання передбаченої звітності.

3. Торговець не має права брати участь або мати прямі чи опосередковані фінансові інтереси в будь-яких проектах чи об'єднаннях, які створені з метою маніпулювання цінами на ринку цінних паперів.

4. Торговець зобов'язаний відмовити клієнту у проведенні в його інтересах операції, якщо він має підстави вважати, що в поведінці клієнта або контрагента наявні наступні ознаки маніпулювання:

- немотивована відмова в наданні Клієнтом або Контрагентом додаткових відомостей про угоду, яку він має намір здійснити;
- виявлення неправдивої інформації щодо особи Клієнта та/або Контрагента в документах, що були надані Торговцю з метою проведення операції;
- наявність нестандартних умов та інструкцій щодо укладення договору та/або біржового контракту, а також щодо проведення розрахунків за ними;
- необґрунтована терміновість у проведенні операції, на якій наполягає Клієнт або Контрагент;
- надання заявки на купівлю або продаж фінансових інструментів шляхом вчинення умисних протиправних дій, в тому числі шахрайства чи використання інсайдерської інформації;
- необґрунтована умова щодо здійснення купівлі або продажу фінансових інструментів обов'язково перед закриттям торговельної сесії фондової біржі;
- надання Клієнтом кільком учасникам біржових торгів доручення на укладення в його інтересах однієї або більше угод з одним і тим самим фінансовим інструментом, під час яких покупець та продавець діють в інтересах клієнта;
- неодноразове протягом торговельного дня здійснення або намагання здійснити операції чи надання заявки на купівлю або продаж фінансових інструментів, що не мають очевидного економічного сенсу або очевидної законної мети, якщо за результатами таких торгів власник таких фінансових інструментів не змінюється;
- Клієнт та/або Контрагент наполягає в укладенні на фондовій біржі угод з фінансовим інструментом за ціною, що має суттєве відхилення від ціни відповідного фінансового інструменту, яка склалася на фондовій біржі тієї ж торговельної сесії (поточна ціна) шляхом подання безадресних заявок.

5. У випадку виявлення ознак маніпулювання цінами на фондовому ринку співробітник Торговця, що відповідальний за обслуговування клієнтів повинен в межах своєї компетенції докласти всіх зусиль для перевірки наданої Клієнтом та/або Контрагентом інформації про майбутню угоду на причетність до маніпулювання цінами, а також повідомити про це керівника Торговця (особу, що виконує його обов'язки). Рішення про проведення або відмову у проведенні такої операції в інтересах Клієнта за результатами вивчення наявної інформації про угоду приймає керівник Торговця або особа, що виконує його обов'язки.

Пронито, пронумеровано та
скріплено підписом і печаткою
45 (серія ГР) аркушів
Директор М.Степаненко О.М.